

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KEMAL ÖZER

Birlikte, Aynı Ateşten Geçerek

SEÇME ŞİİRLER

EVRENSEL
BASIM

Bu kitaptaki şiirler Gül Yordamı (1959), Ölü Bir Yaz (1960), Tutsak Kan (1963), Kavganın Yüreği (1973), Yaşadığımız Günlerin Şiirleri (1974), Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya (1975), Geceye Karşı Söylenmiştir (1978), Kimlikleriniz Lütfen (1981), Araya Giren Görüntüler (1983), Sınırlamıyor Beni Sevda (1985), İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle (1990), Bir Adı Gurbet (1992), Oğulları Öldürülen Analar (1995), Onların Sesleriyle Bir Kez Daha (1999) adlı kitaplardan seçilmiştir.

Kemal Özer

**BİRLİKTE,
AYNI ATEŞTEN GEÇEREK**

Seçme Şiirler

Doğa Basın Yayın
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Bulvarı
Kamer Hatun Mah.
Alhatun Sk. No: 27
Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 361 09 07 (pbx)
Faks: 0212 361 09 04
web: www.evrenselbasim.com
e.posta: bilgi@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın – 238

BİRLİKTE, AYNI ATEŞTEN GEÇEREK

Kemal Özer

Kapak Tasarım
Savaş Çekiç

Birinci Basım
Ekim 2003

ISBN 975-6525-64-9

Baskı
Ayhan Matbaası

(Yüzyıl Mah. Massit 5. Cad. No: 47

**BİRLİKTE,
AYNI ATEŞTEN GEÇEREK**

Seçme Şiirler

KEMAL ÖZER'İN ŞİİR HARİTASI

Emin Özdemir

Şiirinin toprağını sürekli işleyen, havalandıran, yaşamla besleyip zenginleştiren ozanlar vardır. Bir gereksinimle, kendilerini ve şiirlerini sorgulayarak yaparlar bunu. Neyi, niçin yaptıklarının ayırdındadırlar. Bilinçli bir yönsemedir bu onlarda. Bunun için de duruk değil, devingen bir şiir evrenleri vardır. Takvim yaşları yaşlılığın eşiğinde de olsa şiir yaşları gençliğini sürdürür. Kemal Özer de bu soy ozanlardan biridir. Çok renkli bir şiir haritası olan..

İkinci Yeni'nin Toprağında

Kemal Özer'in ilk yapıtlarını (*Gül Yordamı, Ölü Bir Yaz, Tutsak Kan*) değerlendirmeye yönelenler bunları İkinci Yeni'nin toprağında üretilmiş ürünler olarak nitelendirirler. Kimi yönlerden doğru bir saptayımdır bu. Bu kitaplardaki şiirlerinin çoğu dokusunda İkinci Yeni şiirine özgü nitelikleri barındırır: Kapalılık ya da okurdan geniş ölçüde bir anlama çabası gerektirme, sözcükler arasında yadırgatıcı ve şaşırtıcı bağıntılar oluşturma, sözdizimini altüst etme, imgeyi ve görüntülemeyi öne çıkarma vb...

Gözeneklerine İkinci Yeni esintisinin sindiği bu şiirler Kemal Özer'in şiir serüveninde başlıbaşına bir dönem oluşturur. *Söylem, sözcük örüntüsü, sözcüklerin uzak ve yakın çağrışımlarından yararlanma yönelimi, sağlam bir dize örgüsü* yönlerinden kendi içinde bir bütünlükleri vardır bu şiirlerin. Kumaşı İkinci Yeni tezgâhında dokunmuş gibidir ilk bakışta. Ne ki tıpa tıp o şiirle örtüşmez. Değişik iplikler, değişik örgeler (motifler) içerir. Bana göre İkinci Yeni'nin toprağında üretilmesine karşın yine de o şiirin genel havası dışında kalan bir kendindenliği vardır Kemal Özer şiirinin.

Nereden gelir bu kendindenlik? Kemal Özer de kuşaktaşı ve öteki İkinci Yeniciler gibi sözcüklere yaslandırır şiirini. *Gül Yordamı*'nın başına koyduğu şu iki dizelik sunu onun bu ediminin bir betimlemesi gibidir:

*elini tutmadı onların da hiç kimse
kelimelerden başka*

Ancak elini sözcüklere verirken ya da onların elini tutarken şiirinin derin yapısı içinde bir yaşanatı ağı kurup oluşturur. Tümüyle de boşlamaz anlamı. İkinci Yeni'nin yaslandığı temel ilkeleri açıklayan, bunları kuramlaştırıp sunan usta ozanlar o günlerde şöyle şiirler yazarlar:

*Bulutların çıkınında
Mis kokulu güvercinleri gökyüzünün
Çıldırırtılar insan gözlü kedileri
Ay doğar kuyulara yalın ayak
Telgraf tellerinde gemi leşle.i*

Bunun gibi "*Ve zamanın ucunda yepyeni bir çingene*" türünden dizeler oluştururlar. Oysa K.Özer, dediğim gibi şiirinin derin yapısı içinde yaşama ve yaşantıya göndermeler yapan şiirler yazar. Bu göndermeleri anlamsal ve anlatımsal çokdeğerlilik bağlamı içinde düşünebiliriz. Tartışmalara yol açan "*Ağıt*" şiirini anımsamakta yarar var:

*annem mi bir kadın
geciken bir kadın gece yatısına
ölüm kendini göstereli babamın saçlarından
günübirlik bir kadın
üsküdarla istanbul arasında
babamdı sakalıydı babamın
bir akşam göle batırdı
çıkmamak üzere bir daha
hepsi de ekmek kokardı
sa yısı unutulmuş parmaklarının*

*akşam bir attır bütün ülkelerde
serin esmer bir attır
terkisine çocukların bindiği*

Kestirmeden söyleyeyim, K.Özer'in bu dönem şiirleri biçimci ve kapal bir şiir anlayışının ürünleridir. Bunlar derin yapıya yönelik bir yaklaşımla ele alındığında ya da içerikleri imgeler doğrultusunda değerlendirildiklerinde kimi izleklerin özellikle ağır bastıkları görülür: Cinsellik, aşk, doğa, yalnızlık... Anlatıcı ya da şiirsel ben, bu izlekler içinde bir aranıstadır. Zaman zaman ozanla da bütünleşir. Sözünü ettiğim yönde, K.Özer'in bu dönemdeki şiirlerini İkinci Yeni'nin genel havasından ayıran yan, bu aranıslardan gelir gerçekte. Nitekim kendisi de o dönemdeki şiirlerini topluca değerlendirirken şunları söyler:

"Şimdi bakınca, o günkü kimliğime ve yaşantıma uygun bir şiirsel dünya çizdiğimi, gerçekler karşısında ürkeksem, duygularımın bir hesaplaşma içindeysem, adını tam koyamadığım birtakım isteklerim, özlemlerim olduysa bunları büyük ölçüde yansıttığımı görüyorum. Üstelik bunları yansıtırken, gönül verdiğim beğeni kaygılarını, yüceltmek istediğim estetik ilkeleri belli bir başarı düzeyinde gerçekleştirdiğimi söyleyebilirim. Hakçası, kullandığım sözlükle, çağrışım dokusuyla, dize işçiliği, imge anlayışı ve yetkinlik ardında koşan yoğunlaştırma çabasıyla, kendine özgü yanları ortaklaşa yanlarından ağır basan bir toplam çıkıyor..."

Kavga nın Yüreğinde Soluyan

Yaşamın temel yasalarından biridir değişme. Donmamak, kendini yinelenmekten kaçınmak bu yasanın ayırıcısında, bilincinde olmaktır. Kemal Özer'in şiir çizelgesinde açıkça görebiliriz bunu. İlk üç yapıtında yer alan şiirlerden sonra bir susku dönemine girer K.Özer. Uzun süre şiir yayımlamaz. 1970'lerde yeniden görünür dergilerde: Biçim ve içerik yönünden İkinci Yeni şiirin sınırını aşan bir şiirle. Yaşamı devingenliği içinde algılayan, toplumcu öze yüklü bir şiirle.

Kemal Özer'in şiir serüveninde yeni bir dönem başlamıştır artık. Bu, İkinci Yeni'nin toprağında kazandığı dilsel deneyimi toplumcu içeriğin öz suyunda eriten bir dönem. Dil, sözcüklerin uzak çağrışımları yerine anlatımcı, öyküleyici, bunlardan da öte çağrı işleviyle kullanılmaya başlar. Böylece şiirin toprağını toplumcu bir yaklaşımla *kirizma*'dan geçirir. Şiirsel eylemindeki halka, halkın yaşam kavgasına uzak kalmışlıktan da üzgündür, acı duyar bundan. *Kavga nın Yüreği* adlı yapıtındaki şiirlerin birinde şöyle der:

Üzgünüm insanın dağılan yüreğini
bir dizayle bi-lestirmek için
bunca geç kaldığına şiirlerimin.

Ama övünüyorum gene de kardeşler
kavga ya girmekte geciksem bile
yanınızda olacağım yaratırken zaferi.

İkinci Yeni'nin toprağında ürettikleri K.Özer'in şiir haritasında nasıl ayrı bir bölge oluştursa, Kavganın Yüreği'ndeki şiirleri de ayrı bir bölge oluşturur. Şiirin ışıldağıyla tarar hem içindeki evreni hem de toplumsal ortamı. Yaşanılanları, şiirin kolunu kanadını kırmadan yansıtmaya çalışır. Neyi anlatırsa anlatsın, bildirisini hangi düzeyde tutarsa tutsun şiirin dilsel ve güzelduyusal yasalarını unutmaz. Bu kitabına koyduğu şu sunumluk dizeler doğrultusunda oluşturur şiirlerini:

*durur ilkyazın sürgünü
inancın rüzgârgülü durmaz*

*durur uykunun özsuyu
yarının coşkusu durmaz*

*durur sarkacın gitgeli
kavganın yüreği durmaz*

İçeriğin çağrısına ya da çekimine kapılıp biçimi boşlayanlardan değildir K.Özer. Söylemle biçim arasındaki etkileşimi inceden inceye hesaplar. Kavganın Yüreği'ndeki kimi şiirler, düzyazısal şiirin sınırları içinde biçimlendirilmiştir. Bunda da belirttiğimiz tutumun büyük payı vardır.

Söylemek bile fazla, dilin en yüce biçimidir şiir. İmgelerle düşünme, bir tür somutlamadır. İmgeyse, en yalın biçimiyle anlamın görselliğe dönüştürülmesi ya da görsel tasarımıdır. Şiirin işlevini yerine getirmesi imge donanımına olduğu kadar yalınlığına da bağlıdır.

Bunu bir şiirinde K.Özer de dile getirir:

*Sözdür silâh, yalın söz,
hiçbir engel tanımayan
açık, anlaşılır, dolaysız
saklama yan hiçbir gerçeği.*

Damıtılmış bir dille, yalınlığın aydınlığında umudun, direncin, emeğin ve alınterinin türküsünü söyler:

*Bu türkü sabırla emeğin türküsü
mekikleri nasıl işlerse yaşamın
nasıl dokursa eylem kumaşını
kurduğu tezgâhta Pir Sultan'ın
yarını da öyle yaratır kol gücü*

Yaşamdan Yola Çıkan

Nâzım Hikmet, kendi şiiri üzerinde düşünürken şöyle der: "Şiirimin kökü yurdumun topraklarındadır." Bu tümceyi küçük bir eklemeyle K.Özer için de kullanabiliriz: Onun şiirinin kökü yaşamın içinde ve yurdunun topraklarındadır. Bir yapıtının adı, Yaşadığımız Günlerin Şiirleri, bu yargımızı bütün boyutlarıyla doğrular. Günlük türüyle şiirsel söylemin özelliklerini emiştiren bu şiirlerde yaşananların tanıklığını yapar K.Özer. Anlatıcı özne ya da şiirsel ben anımsamalar, anıştırmalarla kimi portreler çizer. Acılı, yergisel bir tonla yapar bunu. Örneğin 1 Haziran 1973 günlü şiiri, bir karşılaştırma üzerine kurulur. "Halkı İçin Yaşamış Bir Ozanı Kendi İçin Yaşayan Bir Ozanın Arkadan Vurmaya Çalışması Üzerine" şunları söyler:

*Toprağa varınca senin elin
serpilirdi kuytuda açılan bir çiçek,
solgun bir gül oluyor dokununca o.*

*Senin sesin girince bir şiire
çoşardı dalgaları anadilinin,
dağılıyor kırık hecelere o konuşunca.*

*O yazınca geveze bir taziye benziyor
aslan ininde dolaşan cesaret.*

*O söyleyince yeryüzü şarkısını
direnci ve umudu siliyor insan yüreğinden.*

K.Özer, bir kez daha yineleyeyim: Kendindenliği olan bir ozandır. Başkalarının izine basmaktan, başkalarının söylemine özenmekten özel-

likle kaçınır. Ancak iki büyük adı bunun dışında tutuyorum: Brecht ve N.Hikmet. Kimi şiirlerinde uzaktan merhaba der onlara. İnceden inceye bir esinti sinmiş gibidir kimi dizelerine. Gibidir diyorum, belki de bir yalnılsamayla söylüyorum bunu. Belki de insana ve yaşama aynı pencereden bakmanın yarattığı bir esintidir bu. Bakan Brecht'i yetmiş beşinci doğum yılında nasıl anıyor:

Yetmişbeş yıldan beri
her sabah yenilenen sesi Brecht'in
diyor ki şiirini okuyana:
Düşündürsün dizelerim seni
ama gevşetmesin!
Ben ne kadar yazsam
yazdığım için değil güzelliği geleceğin,
ancak sahip çıkarsan verir
devşirecek bir şeyler yaşam!

Bu çağrı, bir bakıma K.Özer'in de çağrısıdır. O da insanyüreğinde tit-reşimler yaratarak onu bilinçlendirmeye çağırmasa mı? Demem o ki Brecht gibi onun şiiri de "kavganın yüreğinde yer alır."

Brecht'in şiiri için söylediklerini daha değişik bir açıdan N.Hikmet'in şiiri için de söyler. K.Özer'e göre yalın, yiğit, yürekli bir şiirdir N.Hikmet'in şiiri. Şu dizelerde N.Hikmet'in şiirini betimlerken sanki kendi şiirini betimler gibidir:

Apaçık yazdı şiirlerini, bir avuç su içer gibi yalın
ancak haklı olanlar korkmaz yalın konuşmaktan.
İrmağa bakarken, dedi su nasıl her şeyi gösterirse
hangi kaynaktan çıktığını, döküleceğini hangi denize
ağaç nasıl sererse gözler önüne tohumu ve çiçeği
duru olmalı öyle konuşulan söz de eylem de
insana aykırıdır çünkü doğaya aykırı olan
çünkü engelleyen yok bulanıklıktan başka gerçeği.

Yaşamdan yola çıktığı, şiirini insana ve doğaya aykırı her türlü öğeden arındırdığı içindir ki sınırsız bir havası vardır bu şiirlerin. Yaşamın kabuğunu kırma, gerçeklerin üzerindeki örtüyü kaldırma amacına yönelik özsel ve dilsel bir yapıları vardır. Kimlikleriniz Lütfen'deki şiirlerinde bu

tutumunu bir kılavuzluğa dönüştürür K.Özer. Şiirsel ben ya da anlatıcı özne şöyle der:

*Ben bir kılavuzum
bakmakla görmek arasında*

*Ben bir kılavuzum
yılların bilemediği
işim gücüm
görünür kılmak
bakılan her şeyi*

Şiirin, daha kuşatımlı bir kavramla sanatın işlevi bu değil midir? Okurun ya da izleyicinin gözündeki perdeyi yırtma, yaşamı akıyla karasıyla algılatma. Sanıldığınca kolay değildir. Eski bir yazımda K.Özer'in bu dizeleri ve kitabındaki şiirleri için şöyle demiştim:

"Bakılanla görülenin arasındaki peçeyi kaldırma, somutlamayı gerektirir. Şiiri yeni yaşam değerleriyle donatmayı gerektirir. Şiirin kolunu kanadını kırmadan bunu ustaca başarır K.Özer. Dostluk, sevecenlik, kardeşçe yaşamının özlemi, şiirsel yükleriyle giriyor şiirlerin çevrimine. Yaşanılanların içerisinden süzülerek, insanların düşleri, özlemleri, beklentileri şiirin tezgâhında yeniden dokunarak gerçekleştiriliyor bu. Böylece şiirlerdeki düşünsel doku ayrı bir katman olarak çıkmıyor karşımıza. Şiirin bütününe yayılan yaşantısal bir özsu oluyor."

Yineliyorum bugün de.

Sevinin ve Görselliğin Ozanı

K.Özer'in şiir haritasında sevi izlekli şiirler de özel bir bölge oluşturur. Yinelemek olacak ya, en aşınmış, kapısı en çok çalınmış izleklerden biridir sevi. Ancak K.Özer bu aşınmış izleğe değişik, kendince bir yaklaşımla eğiliyor. Bu nu da şöyle belirtiyor:

"Kişinin severken de toplumsal ve siyasal bir varlık olduğunun unutulmaması. Bu cümle, geliştirmeyi düşündüğüm şiirlerdeki tutumumun özeti. (...) İkili bir duygu alışverişine indirgemek, sevdayı bir küçük burjuva bencilliği içinde ele almak olur. Bir çeşit özel mülkiyet, olumsuzundan sahiplenmek, başka her şeye ve herkese karşı kendini bir insana, bir duyguya, bir güzelliğe kapamak

yani. Oysa 'Yarin dudağından gayrı' her şeyde ortak olmanın anlamı sevdayı bencillikle bir tutmak değildir. (..) Seveda, insanı başka güzellikleri tadacak, başka insanları, başka sorunları, başka yaşamları kavrayacak bir duyarlılıkla donatırsa, bir olgunluğa ulaştırırsa, kısaca insanı geliştirirse sağlıklı bir ilişki-dir."

Gördüğünüz gibi hep bireysel bir duygu olarak algılanagelmiş seviye bile toplumsal bir boyut, daha doğrusu toplumsal bir işlev yüklüyor K.Özer. Bunu gerçekleştirmek için de çoğullaştırıyor yüreğin sesini:

Sınırlamıyor beni sevda
yalnız senin görüntünle.
Ne sendeki güzelliğe bağımlı
ne benim duygularıma tutsak
birlikte omuzladığımız dünya.

Zincirleri yok kafamızda
yalnız birbirimizi düşünmenin.
Birlikte ürettiğimiz sevinç
çürüyüp giderdi çoktan
paylaşmasaydık başkalarıyla.

Yüreğin sesini çoğullaştırmanın yanı sıra asıl bu ses(ler)i görselleştiriyor. Görselleştirme yalnız görme duyusuna dayalı bir olgu değildir. Be-timlemenin gerektirdiği özgün ayrıntılar seçmeyi, bu da ozanın tatma, dokunma, işitme ve koklama gibi duyularını seferber etmeyi gerektirir. K.Özer ustasıdır bu işin.

Varna'da bir odada, haziran gecesi
ay dolaşmaya çıktı çoktan
dalların hışırtısını aralayarak,
sızan koku iğde ağaçlarından
sarmaşık gibi tırmanırken balkonuma

.. diye başladığım şiir, bir anda,
ses değiştirdi seninle karşılaşınca.
Gözlerini gördüm çünkü senin,
bekleyen ırmaklar gibi hazır
bunca yıllık bir engelin ardında.

Görselleştirme, ister istemez imgelerle düşünmeyi zorunlu kılar. Bundan olacak besbelli K. Özer'in sevi şiirleri de ötekiler gibi sıkı dokulu bir imge görüntüsü içeriyor: "gün ışııyla yıkanan sesinin çınlamadığı yer", "kanımda ısıldayan her şey", "başımın üzerinde taşıdığım gökyüzü", "yüreğimi kamaştıran ad", "saçlarının bıraktığı sarışınlık", "civıltılı bir öğrenci otobüsünden inecek ses", "kınından sıyrılan boyun", "bir gökköprüsü iki ülke", "yürekte depreşen yel uğultusu", "iki kent arasında solgunlaşan anılar", "altından geçilen çamaşırların hışırtılı serinliği", "başın her kaldırırlışında savrulan bir gök", "damarlara süzülen çoğul ürperiti", "ölüme giden gencecik biri", "ağız kamaştıran sözcükler", "biçilmiş çimler ve budanmış güller", "ıslak ve ıslıtlı bekleyiş", "temiz kalmış bunca küf", "kızarmaya başlayantanyeri", "Ferhat'ın kazması", "kazmayı vuran el", "suya kavuşan kent", "anılardan (oluşan) bir gökkuşağı", "sarışın hüznün ve esmer özlem", "kızgın bir demirle dağlanan deri", "küflü bir karanlık", "sevdadan söz açmayan türküler", "dikenli telin gölgesi", "kan pıhtısıyla çizilmiş suratlar", "tomurcukları çatlatan o incecik sızı", "gökyüzünü çınlatarak ilerleyen bir yürüyüş şarkısı", "başlarını geriye döndürüp bakan iki karaca yavrusu", "egilip doğrulan iki ak güvercin", "boynunun ırmağından süzülen damlalar", "günlerimin kırıpiğinde ışıyan damla"... gibi.

Acının kazıbilimcisi

Kemal Özer, şiirini yaşamın içinde üreten bir ozan. Bunun için de insana özgü her şeyden yansımalar vardır onun şiirinde. Şöyle desem belki daha kuşatıcı olur: İnsan odaklı bir şiirin yaratıcısıdır. Bu yönüyle acının, dahası acıların besleyip büyüttüğü hıncın ve öfkenin kazıbilimcisi o. Bu bağlamda üç yapıtının adını analım: *İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle / Bir Adı Gurbet / Oğulları Öldürülen Analar...* Aynı enlem ve boylam daireleri içinde üretilen bu yapıtlardaki şiirlerin ortak yanı acıyı yansıtmaları. Bunlar da K.Özer'in şiir haritasında ayrı bir bölge oluşturur. *İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle*'de fotoğraflarla saptanmış yüzlere yönelik şiirsel bir okuma gerçekleştirir K.Özer. Her yüzün art alanında kazdıkça, kazdıkça acılar çıkar ortaya; şu sorunun ardına düşmüştür çünkü:

*Neyle başlar insan yüzü,
uçları güneş alevinde savrulan
saçıyla mı bir çocuğun,
sarkık avurtlarıyla mı,
kıvrılmaya hazır dudaklarıyla mı,
gücenik bakışıyla mı yoksa?*

*Bir de şunu sor:
Gücendiren ne insan yüzünü?*

"Gücendiren ne insan yüzünü" sorusunun yanıtlarını bulmaya çalışır hem *Bir Adı Gurbet*'te, hem de *Oğulları Öldürülen Analar*'da K.Özer. Bir yandan göçe zorlanmış, yaban ellerinde kimliksiz kalmanın acısını yaşayanların, bir yandan da oğulları öldürülen anaların şiirini söyler. Yaşanılan acıların toprağında bunların yaşanmaması için hıncı ve öfkeyi çiçeklendirerek yapıyor bunu.

Şöyle bağlayayım yazıyı: K.Özer kendini sürekli sorgulayan ve yenileyen bir ozan. İnsanı şiirinin odağına yerleştiren. Şiirimizdeki özgün yeri, şiir haritasının değişik bölgelerden oluşan renkliliği de buradan geliyor işte.

ELİ KARGILI
SÖZ AKINCISINDAN

KIRALIN ADAMLARI

siz bir kıraldınız nasıl hatırlamam
koyacak yer bulamayan ellerine
adamlarının sırtından başka
kıraldınız olmasın mı o kadar da

deniz sizindi düşüp düşüp sarılmalar denizi
ay durduğunda gecenin bir yanına
saçlar varmak üzereyken öteki saçlara
sizindi yan yana uyumak gecesi

kan ise yığittir bütün bilinenlerden
el ile koymuş gibi yanına vardığınız
nasıl hatırlamam siz bir kıraldınız
adamlar aktı şehrin çeşmelerinden

HALKLI

çizdim yalnızlığıma bir koyu halk getiren
en acı gözleriyle duvara o aslanı
her bakışta bir onulmaz çılgınlığı sürdüren
aslanların bu en fazla kalabalık olanı
üstüne aşk vuranı gördüğü her dişiden

kurtarsın diye çizdim tutsak çadırlarından
tüylerinde o uzun o kara afrika'yı
her biri bir ölüm gözüyle hatırlanan
güneşte bırakılmış dövülmüş omuzları
kurtarsın diye çizdim soylu acılarından

soylu bir bakıştır o damları arkasında
ay gibi ıssızlanan tertemiz bir akşamın
düşer en beyaz gergefe kızlar ağladığında
toprağa düşer gibi en güzel gülü kanın
bir tükenmez bıçaktır sırtımın ortasında

KADIRGA

karanlığı bıraktım benim değil bu rüzgâr
artık yol almıyorum şafağında suların
kıyısı kıyım değil dışındayım zamanın
çözdü yelkenlerimi iplerinden yıldızlar

şimdi bir gökyüzüdür o bizans çarşıları
saraylarla avlarla kölelerle yan yana
köleler ki uzanmış her biri bir şafağa
her biri bir ağıtın vazgeçilmez uğrağı

o kırallar o gülen miraslı geniş yüzler
kutsal diye tapınak kurdukları o saygı
çürümüş gövdem bile onları anıp titrer

çoğalır bana varan beni aşan bu anı
çoğalır beni sana bir deniz evreninden
ölüme baş eğmeyen ölülerin rüzgârı

ÜRKEK GÖÇEBE

unuttum seni kır evinin göğü
tam belirirken ay ışığı ne yazık
kır evinin damında usulca
çocukluğu sayıkladım kara bozgunu

çılğın bir soluk türküden içerde
dudaklarıma değer değmez yeniden
eski bir savaşçıyım belki de
unuttum sazlarda biriken türküyü

unuttum seni yalın söyleyiş
değer değmez söğüt ağacına uykum
kan bir orta anadolu pazarında
karışıklığa çizerken yüzümü

belki de onun için ey güz
yolcuyum eski çıplaklığıma
tek başına toprağa directmiş
dağınık öyküsüyle babamın

AĞITLAR

sesin katkısız senin
uzaktan uzağa yangını belirleyen
inik sur denizi üstünde
kadırgalar akşamı sıyırırken
bütün sözcükleri kapayışın

ben bir yangının soğumuşu
sesini duymadan edemem
kimse yok benden başka içinde
benden başka kimsenin yaratılmadığı
şiiirin amansız günlerine

katıyorum bir solgunluğu dünyaya
el değmedik çağrılar bulur belki
belki daha toprağa düşmemiş bir gömü
ışıldıyor sen konuştuğun vakit
sen yaratılmayı beklerken hüznüle

karşı koyamazlar artık
ne ölümün erken çanları
ne bütün sözcükleri kapayışın
sesin bir ayaklanmadır çünkü
bunca suskuların sonra

ö l ü m ü n e

gece ne kadar büyüse
kuşatamaz senin sözcüklerini
senin taşıdığın karanlık
çünkü daha büyüktür geceden

çünkü daha uzaktır bakış
senin gözlerin soğumuşsa
daha sınırsızdır halk
girmişse senin şiirlerine

k a l ı t ı n a

kalırsa bir dağ güzelliği kalır
bir ağıt kalır ozandan
çünkü bütün dizeler çıplaktır
çapraz asılmıştır omuzlara
tüfekler
haksız bir günün ardından

DÖNÜŞÜM EZGİSİ

bir kenti bırakıp gün sonu
orda görüntüde o çok ürkek
yüreğimiz yanılmışların yüreği
bir denizi bırakıp at sürmek
yenilemek kararmış ateşleri

vurduğu kürek binlerce elin
orda görüntüde o çok uzak
yol alsın diye rüzgârsız gemi
bütün duygularımız tutsak
yüreğimiz aldananların yüreği

kanın soluğu geçtikçe üzerinden
orda görüntüde o çok ıssız
ağıtlara döndürdükçe türküleri
bir bozkır akşamına yargılıyız
içimizde direncin tüfeği

KAVGANIN
YÜREĞİ
DURMAZ

ÜZGÜNÜM AMA ÖVÜNÜYORUM

Bunca geç kaldığıma üzgünüm
bulanıklıktan sıyırıp yaşamı
açmakta çalışkan ellere.

Bu sizin demekte, kavrayın sımsıkı,
sahip çıkmak gerekir en önce.

Alında biriken tere sahip çıkmak,
yorgunluğun ardından beliren türküy.

Kavga mı ediyorlar, bilsinler,
niçin ettiklerini ve kiminle.

Gelecek günlerin bilinci
su versin ateşteki çeliğe.

Üzgünüm, insanın dağılan yüreğini
bir dizayle birleştirmek için
bunca geç kaldığına şiirlerimin.

Ama övünüyorum gene de kardeşler,
kavgaya girmekte geciksem bile
yanınızda olacağım yaratırken zaferi.

DÜŞMAN

Günler değişmesin isterler, akıp gittiği halde zaman. Hep aynı bahçeyi görsün evlerin penceresi, aynı sokaklara açılsın kapılar, düdükleri hep aynı saatte ötsün fabrikalarının.

Ve kimse düşünmesin isterler, nice yorgunluklardan sonra, yıldızlı bir Mayıs gecesi. Başka kentler de olduğunu düşünmesin, başka insanlar da olduğunu, başka umutlar da.

Yeni bir dünyaya doğru devrildiğini güneşin. \

YANIT

Nerden geldiğini soruyorsun ya, bir söyleşi kadar kısadır diyorum, ama dünyanın geçmişi kadar da köklü:

Ter döken ilk insan senin soyun, toprağı ilk işleyen, ilk yapıyı ekleyen doğaya; akşam olurken bir su kıyısında, belini ağaca verip de ilk türküyü söyleyen.

Diyorum ki acılarla yoğrulmuştur soyunun tarihi, ama yalnız onun şafağından çıkılır yola, onurlu bir yarına varmak için

ALINYAZISI

Öyle inançlı yaz ki onu, ne silmek mümkün olsun, ne saklamak gün ışığından. Yıksalar bile yazdığın duvarı, yine de okunsun boşlukta.

Geçsin bakışlardan ellere, ellerden duvarlarına bütün sokakların.

DENİZ ORAKÇISI

Sor kendi kendine bir sabah,
av hazırlığına başlarken;
sulara kim salar ilk güneşi
sen kayığına binmesen,
orağını almasan eline
ilk ürünü kim biçer denizden?

Kent niye bir büyük gergeftir,
geçirmiş ilmiğini alınterine?
Niye aç ağızlardan örülü
bir martı çılgılığıdır gök;
iner kalkar başının üzerinde,
küçük dalışlarla yoklar tekneni?

Bir başınasın yaşamı üretirken
zıpkın çizer, kürek acıtır, ağ yorar.
Neden elleri bulunmaz elinin yanında,
yorgunluğu neden paylaşmazlar
sofrasına çökerken yeryüzünün,
sor kendi kendine bir sabah.

KILIÇ

Elini uzatıyorsun güne, ölgün saatleri kalmış yalnız.
Uzanıyorsun ağaca, silkeleyip almışlar yemişini.
Toprağı ürünsüz bırakmışlar, göğü soluksuz, denizi
çorak. Kapamışlar sokakları anılara ve umutlara.

Tam çökerken bir taşın üzerine, bakıyorsun el değil bir
kılıç, bileğinin ucunda.

DÜLGER

Bakışın donup kalmış aşağıda,
belli uçan kuşları görmediğin.
Donup kalmış boşluktaki elin
uzanırken ördüğün duvara.

Yürüyorlar kırlardan sokaklara,
sımsıkı kapılardan içeri
dağlarda bekleyenler, kar altında,
ilkyazın amansız sürgünleri.

Baş aşağı ediyorlar ne varsa
çarşılar, sunaklar, pazaryerleri.
Toprağın horlanmış onuruyla
denize döküyorlar kenti.

Bakıyorsun ördüğü ellerinin
duvar değil koskoca bir dünya.
Hazır başka kentleri de yıkmaya
yeniden kurmak için yüreğin.

BİR MAYIS GÜNÜ

İçimizdeki bu utanç,
avuçlarımızdan birinde tuttuğumuz para,
kulaklarımıza çarpan sözcükler,
bu kaygan dünya,
her şeyin eridiği bu Mayıs günü,
öfkeyle umutsuzluk, acıyla ölüm
kuşkuyla döneklik yan yana,
satıyorlar günün bütün seslerini,
sermişler kaldırımlara.

İçimizdeki bu uğultu
bakarken çocuklarımızın yüzüne,
titreyişi, uzatırken, ellerimizin,
bu kimseyi bağışlamayan duygu;
ardımızdan geliyor nereye yönelsek,
giriyor otobüslerden içeri,
yapıların tırmanıyor üst katlarına,
bu vakitsiz şafak, gece yarısı,
yürekleri dağlayan bu aydınlık.

Dolarken damarlarınıza bir anda
birlikte yürümenin coşkusu,
yaşamı bilinçle kavramanın
parlaklığı vururken alnınıza,
ne kadar biçerlerse biçsinler
umut daha gür sürecektir.
Hiçbir şeye yenilmediğini inancın
kim daha güzel anlatabilir
onurla söylenen bir türküden?

AMİLCAR CABRAL İÇİN

23 Ocak 1973

Öldürdüler Amilcar Cabral'ı.
Bir yol, nedir ki tek başına?
Verdiği yemiş nedir ki bir ağacın?
Nedir ki bir evin kapladığı toprak?
Böyle düşünmez özgürlük savaşçıları
(biliyordu Amilcar Cabral)
hiçbir yerinde dünyanın.

Herkese açık değilse bir yol,
esirgeniyorsa bir ağacın yemişi,
bir ev sökölüp alınmışsa sahibinden,
nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
kimse özgür değildir o ülkede.

Gine, haritada küçük bir ülke,
Afrika'nın en eski insan pazarı.
Nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
bugün altın tozlarını devşirenle
dün insan alıp satanlar aynı.

Haksıza direnmek mümkün, boyun eğmemek güçlüye
doğru kavriyorsak tarihin yazdıklarını.
Kavriyorsa bizi göğün altında bulunmak
avuçlarımızın içi gibi yumuşacık
(biliyordu Amilcar Cabral)
ne insanlar düşünöldüğü kadar sahipsiz
ne zafer sanıldığı kadar uzak.

ÖLÜMÜNÜN ONUNCU YILINDA NÂZİM'İN ŞİİRİNİ ANIŞ

3 Haziran 1973

Korkmadan yazdı şiirlerini, sokağa çıkar gibi rahat
ancak yalan söylemeyenler korkmaz rahat yazmaktan.
Sokağa çıkarken bildi karıştığını kimlerin arasına
kimlerin yanında yer alacağını kimlere karşı
bildi bir kavgaya rastlayınca kaçmayacağını
güçlüyse bir yanı kavganın, bir yanı haklı
bildi yerini alacağını haklının yanında
savaşacağını yılmadan, boyun eğmeden güçlüye.

Apaçık yazdı şiirlerini, bir avuç su içer gibi yalın
ancak haklı olanlar korkmaz yalın konuşmaktan.
Irmağa bakarken, dedi su nasıl her şeyi gösterirse
hangi kaynaktan çıktığını, döküleceğini hangi denize
ağaç nasıl sererse gözler önüne tohumu ve çiçeği
duru olmalı öyle konuşulan söz de eylem de
insana aykırıdır çünkü doğaya aykırı olan
çünkü engelleyen yok bulanıklıktan başka gerçeği.

Umutla yazdı şiirlerini, sabahı bekler gibi doluyürek
ancak emek verenler korkmaz yarını beklemekten.
İçeri girerken düşündü bir gün açılacağını kapıların
toprakta tohum neyse insan odur dört duvar arasında
ne çaresizlik yaraşır ona, ne eli kolu bağlı oturmak
yeter ki bilsin terden varılacağını mutluluk harmanına
bilsin girdi mi savaşa dayanmak gerekeceğini
güneşin ergeç buluttan çıkacağını ihanet etseler de.

Verimli bir şafak dölüdür Nâzım'ın şiiri
inmiş yeryüzü tarlasına insan dilinden
eğitir bilinç ocağında kiminin yüreğini
kiminin ateş yağmurudur ter dökmeyen alınına.

ŞİMDİ BİR HANÇER GİBİ KIVRIKSA ŞİLİ

11 Eylül 1973

Umudun şimdi silâhı yok Şili'de
şimdi bütün silâhlar umuda çevrik.
Daha güzel günler için söylenen
daha haklı günler için söylenen
türkülerin şimdi silâhı yok Şili'de
şimdi bütün silâhlar türkülere çevrik.

Ayaklar altına alınan emeğin bayrağıdır
şimdi yırtılan, kurşunlanan, darağacına çekilen
insan teriyle üretilmiş bakırdır
kardeşliktir, barıştır, yeni sürülmüş tarlalardır.
Şafaktır ihanete uğrayan şimdi Şili'de
alınlarından sağılmış doğacak çocukların.

Şimdi bir hançer gibi kıvrıksa toprağın üstünde
parçalanmış, ama boyun eğmeyen Şili
yine bir hançer gibi doğrulacak düştüğü yerden
saplanmak için karanlıkların böğrüne
damarlarından koparıp atmak için sömürge ağızları
ve dövüşmek için zafere kadar yiğitçe.

SÜREKLİ YARGILANMA

20 Eylül 1973

Yargılıyor beni Eylül rüzgârı
Anadolu bozkırına uğrayıp gelen,
uğrayıp saçlarına açılırken okullar
bu yıl da okulsuz kalmış çocukların.

Yargılıyor beni Haliç kıyıları
geçerek solgun yüzlerinden Ayvansaray'da,
açlık grevine yatana kadar
sesini duyuramamış bir avuç işçinin.

Yargılıyor beni Bursa lokavtı
ellinci yılı cumhuriyetin
ertelenen grevler, verilecek oylar
kazanılmış ya da kazanılacak kurtuluş savaşları.

Gün alıp da yatanlar bir inanç uğruna
bir direnişi başlatan ilk kurşun
ihametler, acılar yargılıyor beni
dünyanın neresinde olursa olsun.

Yargılıyor beni ölüm tırpanı
Şili'de bire on ürün kaldıran,
yaşadığımız kanlı günler, yiğit Allende
aldatılan halk, susturulan düşünce.

┌ Sorumlu olmak yargılıyor beni
bilinçli olmak yargılıyor beni
yargılıyor geleceğe inanmak, çağı tanımak
zaferi için çarpışmak gerçeklerin. ┐

Y O L
A Y R I M I N D A

BİR YOL AYRIMINDASIN

Ellerini aç ve bak avuçlarına
soğumadan anısı Şahin Aydın'ın,
ey gece bastırmadan evine dönüp de
kol demirini vurdu mu kapısının ardına
güvenlikte duyan kendini!

“Ey “ölüm nerden ve nasıl gelirse gelsin”
diyenlere övgüyle yüreğini açan,
ama kendi içinde boğan kendi sesini,
gücünü başkasının gücüne katmayan
sana sesleniyorum, bak avuçlarına!”

Kışkırtmasın diye daha azgın günleri
kaygıyı çıkaran cesaretin karşısına,
karanlığı koyultmasın diye biraz daha
nicedir esirgeyen içindeki direnci
ey ölçülü yurttaş, bu sözüm sana!

Sanma ki bağışlayacak kendini aldatmanı
senin de hakkından gelmeyecek bu karanlık,
bu sarılan el Hüseyin Örek'in boğazına,
kalleşçe vuran bu kurşun Kerim Yaman'ı!
Sanma ki güvenliktesin kapını kapatınca!

Öyle bir yol ayırımındasın ki artık
mümkün değil tek başına savunman hiçbir şeyi,
ya kalmana boyun eğeceksin ayaklar altında
ya alacaksın direnenlerin yanında yerini
sahip çıkmak için yaşamın aydınlığına!

YAŞAMIN BİZDEN İSTEDİĞİ

Ve soyundu özel giysilerinden cellât,
elektrik telini körpe vücutlar üstünde
gezdiren o değilmiş gibi,
kıran o değilmiş gibi parmakların kemiklerini,
o değilmiş gibi bırakan al kanlar içinde,
yalıtmak için insanı onurundan
ne varsa aklın aldığı almadığı
hepsini tasarlayan o değilmiş gibi,
o değilmiş gibi buyuran ve yalanlayan,
göz yuman o değilmiş gibi bütün bunlara,
karıştı aramıza.

↑ Otobüse biniyoruz aynı duraktan belki,
belki karşılaşıyoruz bir köşeyi dönerken,
ilerlese göz tanışıklığı biraz daha
selâmlamak zorunda duyacağız kendimizi.
Ve ne kadar unutkan olursak biz
kurtulacak o kadar hesap vermekten,
huzurla bekleyecek yeni görevlerini. ↓

Oysa titiz olmak, yaşamın bizden istediği,
hakkımız yok vazgeçmeye adaletten,
bağışlamaya hakkımız yok geçmiş günleri.
Sabrımız ne kadar yol açarsa acımaya,
ne kadar bağışlayıcı olursak bilelim ki
o kadar elinden tutuyoruz zorbalığın,
hizmetine koşuyoruz yüreğimizi.

İNANMA GÜVERCİNLERE

70'6'
CUP 5.148

Güvercinlere inanma
alanlardaki kardeşim!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum kendi ellerinle bırakmış gibi
başının üstündeki gökyüzüne
coşkuyla havalanıyor özlemin.
İnancın var ya daha iyi yaşayacağına,
kıyında köşende sakladığın umut var ya,
diyorsun ya: "Bir gün gelip
çocuklarım kavuşurlar benim alamadığıma,
çocuklarım edinirler benim tadamadığımı,
yaşadığım kadar yoz olmaz onların yaşayacağı"
işte o gün gelmiş gibi havalanıyor
coşkuyla alkışladığın güvercin.

İnanma güvercinlere
alanları dolduran kardeşim!
Bir elin tutup tutup bıraktığı güvercinlere,
kürsülerde konuşup konuşup bir ağızın,
sözlere bulayıp bulayıp bıraktığı!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum ak olduğu için, güvercin olduğu için,
biliyorum bırakmak olduğu için işin içinde!
Biri senin bir türlü kirlenmeyen yanınca
biri barışçı tutkun, bir türlü düşürtmeyen tetiği,
biri de özgürlük isteğin kendi tutsaklığına!

İnanma kardeşim
edilen söze, verilen umuda
salınan güvercinlere!
Ak değildir arınmanın rengi her zaman,
barışın simgesi güvercin değildir,
özgürlük değildir salıvermenin anlamı!
İnanç bu kadar kolay çelinir mi deme,
yanlış bu kadar güzel gizlenir mi deme,
yalan bu kadar içten söylenir mi deme,
düşün alkışlamadan önce!

16 HAZİRAN AKŞAMININ ŞİİRİ

Hâlâ durur o akşam belleklerinde,
mayalanır durur, birlikte bakmanın derinliğiyle,
önüne geçilmez coşkusuyla, birlikte yürümenin,
bir ağızdan söylemenin güzelliğiyle bir şarkıyı,
birlikte sahip çıkmanın bir öfkeye
bir hesabı birlikte ödetmenin
"düşen kalır, bırakın ağlamayı"
demenin kutsal ve hüzünlü aleviyle
yaşayıp durur o Haziran akşamı.

Birlikte baktılar her şeye,
tek tek bakınca göremedikleri,
içine giremedikleri evlere baktılar,
bir yabancı gibi sığındıkları parklara,
bir ucundan geçip de yalnızlık çektikleri
koca koca alanlara,
tutamadıkları inceliklere baktılar
ellerinin nasırıyla,
kaçırılan değerlere baktılar, korunan bankalara.

Önlerine çıkarılan parmaklıklar
demirden değildi artık,
kendi sesleriyle konuşmuyorlardı
ağızlar karşılarında,
ve yerlerinde başka bir şey
dikilip duruyordu engellerin.
Yani korunan ve kaçırılan neyse
oydu yollarını tıkayan da,
üstlerine çeviren de oydu namluları.

Apaçık gördüler kim neyin hizmetinde,
gördüler kendi eğittikleri demir
düşman edilmiş ellerinin emeğine,
suyuna ter kattıkları çeliğin
gördüler çevrildiğini göğüslerine.
Ürettiği ne varsa, daha özgür,
daha yoğun, daha anlamlı yaşamak için,
esirgendiğini gördüler insandan
ve kavgasız elde edilemeyeceğini hiçbir şeyin.

Birlikte üretileni birlikte devşirip
evlerine dönenlerin o Haziran akşamı
her sokağa çıkışları bir gerçeği belirtir:
Yaşamın güç ve onurlu kavgasında
omuz omuza olmak verimli bir ırmak gibidir,
yeni tohumlar saçarak geçtiği tarlalara,
yürekleri yeni zaferlerle doldurur.
Ve birlikte duyulacak yeni sevinçlere kadar
o Haziran akşamı mayalanır durur.

BEŞ İSPANYOL

27 Eylül 1975'te faşizm onları kurşuna dizdi

Dünya ne kadar uçsuz bucaksız
ne kadar bölünmüş olursa olsun
bir şey var ki önlemesi mümkün değil
sınırların ve uzaklıkların,
giriyor doludizgin yaşantımıza

Bir şey var ki hep birden paylaştığımız,
açılıyor ellerimizde bayraklar
ve beş yeni yara bağrımızda,
yiğitçe üstüne yürüyor karanlığın
bir şey var ki İspanya'da

† Görmediğimiz halde yüzlerini
adlarını işitmediğimiz halde bir kez bile
derin bir soluk alınca hepimiz
göğsümüzde tutuyoruz onlar için
yaşasınlar diye daha bir süre ˆ

Bir şey var ki durdurması mümkün değil
silâhların ve darağaçlarının,
fırtınadan önceki sessizlik kadar anlamlı
namludaki kurşun kadar patlamaya hazır
bir şey var ki geride bıraktığı onların

TEK TEK AĞIZLARIN BİRLEŞTİĞİ SAVAŞ TÜRKÜSÜ

Yaklaşıyordu düşman
sürdüğüm toprakta gözü,
öğüttüğüm unda, dokuduğum kumaşa;
çekip alacak ne varsa soframdan,
uğrunda alinteri döktüğüm
ekmeğim, tütünüm, ne varsa.

Yaklaşıyordu düşman
suyun kaynağına doğru,
buldum derinliğinde toprağın
çıkardım tırnaklarımla onu,
içirdim tarlama yıllardır
avuçlarımın nasırından.

Yaklaşıyordu düşman
gücümün yarattığı tezgâha,
alsın diye en büyük payı
benim ürettiğim yaşamdan,
katsın diye kendi damarlarına
kaslarımın içindeki dünyayı.

Bir sabah ayağa kalktık,
aynı anda, birbirimizden habersiz;
gözlerimiz yoksul ve kocaman.
Birlikte çarpıyordu artık
aynı saçığın altında yüreklerimiz.
Yürüdük yaşamı savunmak için
bir yanda umut, bir yanda düşman.

ELİ TİTREYECEK SAVAŞÇIYA AÇIKLAMA

Duysunlar acısını bir namlu ucunda,
ateşin rüzgârından önceki esintiyi –
nasıl seyirir alnı bölen çizgi,
bakışı nasıl oyar o kara nokta.

Sıcaklık nasıl çekilir duysunlar
şakaklara doğru saç diplerinden,
nasıl geçer insanın içinden
dünya nasıl bir kurşuna sığar.

Çocukları hatırla titreyecekse elin
silâhı doğrulttuğun vakit onlara,
binlerce yoksulu ve sakatı hatırla
kalır ufkunda geçtikleri ülkenin.

Kalır onlardan girdikleri ülkeye
suçsuzluk anıtı binlerce kadın.
Tarihi yapmak senin yazgın,
kanı ödetmek dokunup tetiğe.

GÖĞÜSLERİMİZDE UMUDUN ÇAPRAZ FİŞEKLİĞİ

Umutsuzluğa düşmedik hiçbir zaman
yenildiğimiz oldu, ama umutsuzluğa düşmedik,
bir daha ağarmayacakmış gibi çöken karanlık
doldurmadı değil günlerimizi,
bir daha ter dökmeyecekmiş gibi kuruyan alın
döl vermeyecekmiş gibi çekilen kan
korkutmadı değil korkuttu elbet
teslim olacağımızdan da korktuk, öleceğimizden de...
- sonu gelmiş de hani dünyanın
hiçbir şey kalmamış gibi tutunacak
boşluğa değer ya insanın elleri -
düşmedik ona, yalnız olmadık yani, çaresiz olmadık.

Kavradık nerden geldiğini çünkü umudumuzun,
şafağı savunmak olduğunu kavradık geceye karşı;
ne bizimle başladı, ne kesilip kalacak bizden sonra
kavradık durdurulmaz yapan nedir bu akışı,
ve sıradan bir er olduğumuz halde bu kavgada
boyun eğmiyorsak önünde koskoca bir ordunun
doğruladığı için bizi yaşamın her dakikası.

TÜM ŞAFAKLARIN
HABERCİSİ

OZANIN GÖZÜ

Ne zaman titreşen küçük bir alev görsem
anımsarım Devrim Müzesi'ni Sofya'nın,
Sofya'da Devrim Müzesi'nde
bakmaktadır bir camın ardından
Geo Milev'in gözü dünyaya.
Koskoca bir tarihi aydınlatır
o gözdeki küçücük alev,
titreşip durmuştur yıllarca
bir çukurun dibinde
ha söndü ha sönecek.
Görürüm yenik düşenleri aydınlığa,
görürüm boğmak isteyen
kanlı ellerini kıyıcıların,
ve sırtımı ürpertir
bir alevin direnmesi
yıllarca toprak altında.

İşte ozan

- sökmüş ve sökecek tüm şafakların habercisi -

baktığı vakit yıllarca uzaktan

- boynu ipte

ve yanibaşında cellât

ve dudaklarında "Eylül Mayıs dönüştürcek" dizesi -

baktığı vakit gözlerimize

yansıtılmaktadır o alevi.

Ozan öldürülse bile

öldürülemez çünkü tanıklığı

maddenin ışığıdır çünkü

ozanın gözü evrende.

ŞİLİ HALKIYLA DAYANIŞMA GECESİNİN ŞİİRİ

14 Kasım 1976

Türküler getirdiler denizlerin ötesinden,
bir halkın türkülerini,
Angel ve Isabel Parra
ve Patricio Castillo
üç savaşçı kardeş
üç yiğit Şilili.

Nabzını getirdiler Şili ezgilerinin,
halay çekiyordu kiminde halk,
kiminde gülümsüyordu
döktüğü gözyaşından sonra,
bağrına basıyordu çocuklarının acısını,
seviyordu kiminde çılgıncasına,
ve faşizme direniyordu,
ant içiyordu kiminde,
direnmenin onurlu andını.

Uyur iken uyardılar Pir Sultan'ı,
dedi çağlar ötesinden:
"Gelin canlar bir olalım",
çocuklarıyız aynı kavganın,
çeliği aynı ateşten geçti
silâhlarımızın,
karşımızda aynı düşman,
duyalım bir kez daha
emeğin kardeşliğini.

Son türküsünü getirdiler Victor Jara'nın,
yüreğiyle çalıp söylediği son türküyü,
çünkü kırılmıştı parmakları
tellerine dokunamıyordu gitarının,
Santiago stadında son sabah
"Beşbin kişiyiz burda, diyordu,
kentin bu küçük köşesinde,
ama kimbilir kaç kişiyiz
ülkenin tüm kentlerinde?"

Biliyordu "           ..
bu çatı altında, bu Kasım gecesi
son türküsüyle birlikte yaşamının
  arpacak bir tek sesle binlerce yürek,
ve biliyordu, diyeceğimizi:
"Beşbin ki  i  sek burda,
ka   kişi olacağız kimbilir
yürekleri böyle çarpan,
başka kentlerinde dünyanın?"

Ve Allende'nin son sözlerini getirdiler,
..ekilmiş tohum ye  erecektir..
..tarihi ne zorbalar, ne cinayetler durdurabilir..
yer yer silâh seslerine karışıp duyulmayan
ve duyulan sözlerini yıllar geçse de
yani ba  lılı  ı, yani inancı
bıraktığı anıyı onurlu bir insanın –
bileklerimizde vurdu tarihin yanılmazlığı.

Anısını getirdiler yılların ötesinden,
bir avuç insanla yürüdük binlerce ayak,
durduk
yeni açılmış toprağın başında
yüreği kor gibi bir avuç insanla,
"burda" diye haykırdık binlerce ağız
üst üste üç kez
Neruda'yı sorduklarında.

Yıkandık yağmuruyla ezgilerin
bu Kasım gecesinde İstanbul'da,
bir ucu Şili'de bir ucu Türkiye'de şimdi
bir gökkuşağı gibi açılıyor yağmurdan sonra
gecenin içindeki bu dayanışma.

İLK KEZ BİR ARADA OLSAK BİLE

Struga Şiir Akşamları'nda bir araya gelenlere

İlk kez bir arada olsak bile
aynı soydan gelmiş gibiyiz,
içimizde kıvancı aynı
katıldığımız 1 Mayısların.

Andırmasa bile yüz çizgilerimiz
tanıyoruz birbirimizi,
duyduğumuz sevinç ortak
kazanılan zaferden sonra.

Aynı dili konuşmasak bile
anlıyoruz partizanların
söylediği inançlı türküleri
düşmana karşı direnirken.

Bir hüzün bulutu sinmiştir
komün günlerinden gözlerimize,
ama suskunluğu bakışlarımızın
Eylül direnişleriyle bilenir.

Ekimlerden geçip gelen bu ateşle
yoğuracak bizi emeğin elleri,
daha da kaynaştıracak birbirimize
dünün örsüyle bugünün çekici.

Bir hançerin iki ağzı olacağız,
çekilip gidecek aramızdan
engellerin ve sınırların gölgesi,
yeni sesler üretecek bu sessizlik.

GÜL ÜSTÜNE ÇEŞİTLEMELER

I

Gül konuşmaz bilirdim
tanışmadığı biriyle
sokağa çıkmaz
karışmaz arasına yayaların

Aradığı yolu sorsa
bir yolcu
göstermez
döndürüp de boynunu

Öyle durur bilirdim
yalnız kendi rengiyle
ve kokusuyla dolu
sapının üzerinde

Bulgaristan'ı görmeden önce

IV

Karşıladı Sofya garında
trenden inince bizi,
yol gösterdi önümüze düşüp
kalacağımız otele kadar.
Yemekte, söyleşide, uykuda
bir an olsun ayrılmadı yanımızdan,
anladık ki gezi boyunca
yalnız Bulgarların değil
gülün de konuğuyuz.

V

Devrim Müzesi'nin sessizliğinde
karanlığı eriten ateş günleri
tarihsel geziyi bitirip de
çıkınca bugünün sokaklarına
değiştirdi gördüğümüz her şeyi

Gördüğümüz insanlar
Dimitrov'un gömütü önünde
gördüğümüz yapılar
9 Eylül'e hazırlanan
gördüğümüz anıtlarla yontular
daha önce gördüklerimiz değildi

Taşa işleyen sıcaklık
yalınlığa bürünen görkem
sayılar büyük boy resimler duvarlarda
camların ardındaki insan yüzleri
ışığıverdi bir anda

Bir gülle yan yana gelmiş gibi

VI!

9 Eylül 1976

Varna'da Karl Marx Bulvarı
ne bulutlar yırtılıyordu jetlerle
ne tanklar sarsıyordu toprağı
ne de silâhları omuzlarında
gergin adımlarıyla üniformalılar

Varna'da Karl Marx Bulvarı
sıra sıra emekçiler geçiyordu
adları okundukça fabrikaların
cillerinde bayrakları ve çocukları

Varna'da Eylülün dokuzu
birbirini kutluyordu sokaklarda
güllerle insanlar

IX

Sorup durduk kendi kendimize
bu g ller kimin anda ı
can verenlerin değilse
 arpışanların değilse faşizme karşı
böyle kendini esirgemeyen
bu kadar alçakgönüllü

X

Ne demiřti bir şiirinde Nâzım usta:
"Ekmek, g l ve hürriyet günleri"

Bildięimiz gibi insan yařamında
"ekmek" ve "hürriyet"in yerini
"g l" n de biliyoruz artık

Bulgaristan'ı gördükten sonra

HALİÇ

belgesel bir filmin yorumuna katkı

Altan Yalçın'a

I

Aralanıyor işte
bir günün kapısı daha,
sokuluyoruz Haliç'e doğru
ayrılıp küçücük bir vapurla
Galata Köprüsü'nden
suları köprüte köprüte.

Suları köprüte köprüte
kürek çekiyor sanki hamlacılar,
ilk ışıklarıyla sabahın
sokuluyoruz Haliç'e doğru,
bir düşü emziriyor sanki yine
ayağı dibine kıvrılıp Saray'ın.

Bırakmıyor neyse ki gün ışığı,
girmemizle çıkmamız bir oluyor tarihe,
ne hamlacılar kalıyor, ne gezinti kayığı,
ne de sularda sürüklenen düşlerin
kıyıya vurmuş gölgesi yahılar.
Sokuluyoruz Haliç'e doğru.

II

İstanbul çoktan uyanmış,
delip çıkmış alacakaranlığı
kubbeler ve minareler,
çoktan uyanmış çalışan el
üreten göz, işleten ayak,
çaylarını yudumlar yudumlamaz
yollara dökülmüşler çoktan;
işbaşı beklemiyor çünkü,
sabırsız fabrika kapıları.

Çoktan acıkmış İstanbul
sofra başlarında sabırsız,
çiğnemeye hazır çeneleri
obur gökdelenlerin,
hazır tıkmınmaya büyük oteller,
bulvarlar, eğlence yerleri,
tecimenler hazır öğütüp yutmaya,
tasmasından çözmüşler iştahlarını,
salmışlar Haliç kıyılarına.

III

Bir uğultu değirmeni ilk uğrağımız,
her sabah kurulan bir insafsız pazar;
sağıyor yeşil sevincini uzak tarlaların,
güneşten damıtılmış körpe yemişleri
kamyon kamyon sağıyor güneyden kuzeye,
daha tohumdayken ucuza kapatıp
sandıklarla çuvalarla örgütsüz emeği
sağıyor geniş getiren ağızlarına
altın dişli küstah aracılının.

Üstü kabuk bağlamamış bir yarayı
bir kez daha yırtıyor her pazarlık,
çünkü yemişler değil alınıp satılan
yağmalanmış umutlarıdır ırgatların,
gurbete çıktılarsa ilkyazla birlikte
dağıldılarsa verimli ovalara kışlaklarından
dönüp duruyor tepelerinde bir alıcı kuş
bir ucu İstanbul'da, Haliç kıyısındadır
bir ucu güneydeyse kanatlarının.

IV

Ve bir başka uğultu Balıkpazarı'nda
çakıp sönüyor deniz feneri gibi,
ağlardan süzülüp karaya vurmuş sanki
balıkların kaynaştığı koskoca bir gövde,
her sabah ürün veren koskoca bir yorgunluk
bıraksalar yetecek herkesi doyurmaya
yetecek araya girmese yağmacılar.

Yağmalanıyor her sabah bu paylaşımda
denize ektiği tohum terli alınların,
dalyanlarda bekleyenler sürülerin yolunu
ağ dökenler ıgırıp motorlarında
avuçları patlayana kadar kürek çekenler
yeniden düşüyorlar her sabah tuzagina
iğrenç pazarlıklarda biçilen fiyatın.

V

Başımızı kaldırınca kıyıdan
göz göze geldiğimiz Cibali fabrikası,
ödenmemiş bir yorgunluktan sonra
tüttürmek istediğimiz kahırlı sigarayı
uzatıyor parmaklarımızın arasına.

Avuçlara biriken nasır, çapalarken tütünü,
ve kırıp da dizerken gösterilen sabır
buluşuyor tezgâh başlarında
hünerli elleriyle işçi kızların,
aynı kahırlı yazgı doluyor kutulara.

VI

Bir sigara içimi ötede tekneler,
Kasımpaşa önlerine doğru
bekleşen tekneler kıyı boyunca,
aynı kahırlı suskunluk içindeler.
Ama baştankara etmemiş hiçbiri,
yutkunsalar da tutmeyen bacalarıyla
yanlarından geçerken Haliç vapuru,
tersane kapılarında midye bağlasalar da
hiçbiri düşürmemiş boynunu,
görüyoruz yanlarından geçerken
en küçük bir rüzgârda bile eşindiklerini,
bir el sağrılarına dokununca
demir tarayıp şahlanacaklar sanki.

VII

Horgören bir el, insan yaşamını
sanki dişlerine tutuyor koskoca bir hızarın,
biçtikçe püskürttüğü yongalardır
eğri büğrü sokaklardan yukarı
tırmanan köhne evler yamaçlarda
ve kıyılara biriken iskeleler.

Artık konuşmayan bir ağzın
sanki yorgun damağında sıralanır
unutulmuş bir dilden birkaç sözcük:
Kasımpaşa, Fener, Halıcıoğlu, Balat,
kiminin söyleyecek kimsesi kalmamış,
kimi ancak belli saatlerde anılır.

VIII

Hepsi de birer anı kıvamında
rastladığımız insanlar.
Sesleri anı olup kalıyor
konuştukları zaman,
gölgelerini tazeleyecek su
kirleniyor durmadan,
kararıyor durmadan düşleri,
özlemleri eskiyor sığağı sığağına,
daha doğar doğmaz istekleri
boğulup kalıyor kuşatılmış bir dünyada,
birer anı oluyor geçmiş günlerden
çocukları düşer düşmez ana karnına,
geçmiş ve gelecek günlerden birer anı.
Birer anı kıvamında
'yaşayan' ile 'yaşayacak olan'
Haliç insanlarında.

IX

Bir büyük zincir düşünün
nerdeyse boşanacak,
düşünün hazırladığı gürültüyü
bütün sesleri bastırarak,
öylesine gergin işte
tersaneye yaklaşırken
Haliç üstündeki gökyüzü.

İşte öylesine aydınlık
bilenmiş gelmiş elleri
ilk tersane grevlerinden işçilerin,
bir gemi için değil
bir türkü için
bir ağızdan söylemek için
bir türküyü omuz omuza
salladıkları balyoz
vurdukları perçin
kızağa koydukları omurga.

Kaynak yapıyorlar
ellerindeki aydınlıkla,
ödenmemiş emeğin öfkesi
parlıyor oksijen alevinde,
parlıyor yüzlere tutulan maskelerde
yepyeni bir şafağın haberi,
öylesine duyarlı işte
ayrılırken tersaneden
Haliç üstündeki gökyüzü.

X

Parça parça sökülen karanlık
toprağın derinliklerinden,
şimdi mavnaların karnında
ıkmayı bekliyor yeryüzüne,
ıkmayı bekliyor bir kez daha.

Bir kez daha acıyan tırnak
ağrıyan bel, tutulan omuz
kömür çıkarıyor yeryüzüne,
skenle taşıyanın imzası
bir kez daha buluşuyor alınterinde.

Kovanına girip çıktıkça mavnaların
sırtlarında kfeleriyle arılar,
oğul veriyor gün ışığı
kömürün içindeki gün ışığı
oğul veriyor karanlıktan aydınlığa.

XI

Yorulmak bilmez kayıklar
iki kıyı arasında,
görünmez ilmiklerle
bir yazgıyı dokuyan
dolmuş kayıkları

Kara sularında Haliç'in
getirmeye çalışanlar
parça parça bir araya
çoktan dağılmış bir güneşi
her gün boğaz tokluğuna

Geçenler karşıdan karşıya
bir dünyayı bırakıp
başlamak için
bir başka dünyaya
sıcak küllerin üzerinden

XII

İri bir toplardamar gibi
seyirir durur Sötlöce'de mezbaha,
tertemiz havasından doğu otlaklarının
çeker alır bıçağın altına
el değmedik sevincini söt kuzularının,
sabah çiyinde titreşen gün ışığını
çeker alır danaların ürkek alınlarından,
damaklarından çeker alır körpe yeşilin tadını
imzası çoktan silinmiş sinsi bir anlaşma.

Kasların içindeki besleyici dirilięi
kana dönüştürüp Sötlöce'den
püskürtür mutfaklara bir atardamar gibi,
çobanların ürettiği kaval sesinden
işlek ellerinden kesimcilerin
kanı emeğe dönüştürüp
püskürtür ara sokakların kasaplarına,
püskürtür paraya dönüştürüp emeği
tıknaz kasalarına celeplerin.

XIII

Silâhtar'da bir el
ışığı üretmek için
ellerden oluşan bir el
dokunmak için düğmelere
sekiz saat üç öğün

Daldırıyor parmaklarını
kömürün karanlığına
yanıyor ocak ısıtıyor kazan
avuç avuç kıvılcımı
devşiriyor Haliç'in sularından

Fabrika boyunda bir el
kıyıda toprağın üzerinde
akıyor kayış dönüyor kasnak
fıskırıyor alınterinin ıslığı
çelik telleri çınlatarak

Kamaşıyor parmak uçları
Silâhtar'da bir elin
değdikçe başka tezgâhlarda
başka parmakların ucuna
çiçekleriyle elektriğin

XIV

Bakıyoruz Eyüp sırtlarından
aşağıya doğru kuşbakışı,
ayaklarımızın altında kıvrılan
kırık kanatlı durgunluk
Haliç'in alnı olmalı
yüzümüze vuran sıcak
yansıyor olmalı
çarpıp da Haliç'in alnına
döküm fırınlarından,
çarpıp da sıçrayan ses kulaklarımıza
grev davullarının olmalı,
ve gördüğümüz adacıklar
silinmeye yüz tutmuş
tek tük harfler olmalı
Haliç'in alnında bir yazıdan.

XV

Anlıyoruz
yolu kesilse bile
durmayacağını Haliç'in

istediği kadar çeksin ellerini yeşil
cam önlerine dizilen saksılardan
ağaçlardan çeksin ellerini, yosunlardan

istediği kadar kararsın sular
geçit vermesin gün ışığına
istediği kadar kök salsın bataklık
daralsın parmakları
gırtlığına sarılan çamurların

döküntü öbeklerine
konup kalsın istediği kadar
açgözlü martılar

Anlıyoruz
durduramayacak Haliç'in akışını
sürükleyip götüremediği artıklar
çürüyüp dağılan gemi leşleri
sinsice biriken zehir
sökülmüş teknelerden

Bölüp de durduramayacak
altından geçtiği köprüler
ve bir hüznün ılgılığı gibi
boşluğa açılan ağızları
bırakılmış iskelelerin

Durduramayacak anlıyoruz
akışını denize doğru
bakınca Galata Kulesi'nden

görünce yeniden yaratılmış
gün ışığını akşam olurken
yorgun yüzlerinde emekçilerin

görünce ışımaya hazır
çalışkan ellerinde yeniden

HER SABAH
CAMİ AÇTIĞIMIZDA

EKSİK BİR ÇAN İÇİN ŞİİR

Karlı bir geceyarısı dışarıda.
Gözlerimi yumuyorum.
Sınır ve engel tanımayan bir rüzgâr.
Silkelendikçe ağaçlar bembeyaz dallarıyla
çan sesleri duyuyorum.

Kampanalar Anıtı
Vitoşa eteklerinde bir tepede
Sofya'ya yakın.
Uğuldasın diye rüzgâr estikçe
getirip diktiği dünya çocuklarının,
uğuldasın diye barış adına
ülkelerinden getirip diktiği çanlar.

Anımsıyorum tırmandığımızı
soğuk bir Aralık günü o tepeye.
Her ülkenin çanında barış
nasıl ses veriyor duymak için
anımsıyorum koştüğümüzü birinden ötekine
değişik ülkelerden gelmiş ozanlar.

Duyuyorum o anda duyduklarımı.
Ustası bir hüner göstermiş her birinin,
kimine görkem vermiş, kimine çeviklik.
Kiminde kıyısız denizlerin uğultusu,
kiminde cıvıltısı gün batarken serçelerin.
Bir tek benim ülkemin sesi eksik.

Biliyorum sona ermeyecek bu şiir.
Bir döküm ocağının körüğü gibi
sesler devşirecek dizelerim,
çıraklık edecek bir ustanın yanında,
tunca işleyip de halkımın özlemi
götürüp asana dek o boşluğa.

VAPTSAROV'A SAYGI DURUŞU

İlerliyoruz
son adımlarını attığı düzlükte
ölüme giderken Vaptsarov'un.
İlerliyoruz
değişik ülkelerden ozanlar
bir sabah
Ekim ayında 1979'un.
İlerliyoruz
aynı yere doğru
değişik ülkelerden,
dudaklarımız sımsıkı
bakışlarımız suskun.

Kimimiz güneşli bir dünyadan
geldik buraya,
kimimizin ülkesinde
çocuklar
hâlâ güneşsiz.
İlerliyoruz
Vaptsarov'un geçtiği yolda,
değişik ülkelerden gelenler
omuz omuza.
Biliyor içimizde herkes
onun geçtiği yoldan varıldı
güneşli dünyalara dün,

güneşsiz olanlara güneş
yine onun geçtiği yoldan varacak.
İlerliyoruz
Ekim ayında bir sabah
değişik ülkelerden insanlar
çenelerimiz kenetli
kirpiklerimiz ıslak.

Ve duruyoruz
delik deşik edilmiş
çiçek bozuğu bir duvarın karşısında
ve kurşuna dizilenleri
bağladıkları direğin
ve ona iştirilmiş kırmızı bir karanfilin...
Sessizce duruyoruz
karşımızda patlamaya hazır tüfekler
ve kudurgan karanlığı
faşizmin.

Bekliyor kulaklarımız
"ateş!" sesini,
çıkıp gelecek kurşunları
namlulardan.
Gözlerimiz karşıdaki
kırmızı karanfilin gözlerinde.
Ve duyuyoruz birden
patlamayla birlikte havanın
gelip çarptığını göğsümüze.
Saçılıveriyor o anda
birbirinden koparak
bir şarkının dizeleri.

Ve sessizlik
tutup kaldırıyor düştüğü yerden,
söylemeye başlıyor yıllar önce
Pirin'de ezgilenen bu şarkıyı.
Beşiği söylencelerle
ve ninnilerle ırgalanmış bir şarkı bu.
Kağıt ve un fabrikalarında işçilik
lokomotiflerde ateşçilik eden
eline bayrak alan bir şarkı.
Yüreği oğul acısıyla
ve inançla dolu bir şarkı.
Tüm çocukları güneşli bir dünyada
yaşatmak için verilen
onurlu kavganın şarkısı.

Ve değişik dillerde hepimiz
katılıyorruz bir ağızdan
sessizliğin içindeki bu şarkıya,
yumruklarımız sımsıkı
yüreklerimiz coşkun.
Ve sesimizle birlikte gökyüzüne
binlerce güvercin fışkırıyor
düştüğü yerden Vaptsarov'un.

ÖZVERİDEN BAŞKA ADI OLMAYANA ŞİİR

Nicedir gözlerimi kapayınca
gülümseyen bir dal görüyorum,
kırgın ağaçlar arasında
dipdiri bir dal –
ilkyazdan koşup gelmiş
soluk soluğa.

Nicedir terlediğini görüyorum
gün ışığının
alnında.

Gövertmeye hazır
incecik elleri
neyi tutsa.

Yanyana getirdiği sözcükler
öyküdeki kaval gibi –
susamış koyunları ırmağa sürüp
karşıya susuz geçiren.

Nicedir gözlerimi kapayınca
bir gece treninde yan yana
konuşuyoruz sabaha kadar
şiirin ilmiklerine karışıyor
yitirip yitirip bulduğumuz
heyecanlı ve inançlı aydınlıklar.

Bir başka gecenin sabahında
otobüsten iniyoruz, kar diz boyu,
buz tutmuş yollarından Ankara'nın
dostlukla açılan kapılara varıyoruz
bir gülümseyişin yarısı onun ağzında
yarısı kapıyı açanın.

Nicedir gözlerimi kapayınca
dinmek bilmeyen bir yağmur
yürüyen bir kalabalık Tünel'den Taksim'e –
genç ölülerden birinin tabutudur
bir gül dalı gibi omuzların üzerinde.

Nicedir gözlerimi kapayınca
kollarında ateşrengi kolbağları
fışkırıp göğüs dolusu şarkılardan
dağılıyorlar alanlarına kentlerin
kürsüler kuruyorlar bayraklara sarılı
nöbetini tutuyorlar göze görünmeyenin
-dergileri katla, çöpleri dök
adresleri yaz, ortalığı süpür-
damar damar bağlandıkları bir gövde
her öğün kurdukları bir özveri sofrası.

Nicedir gözlerimi kapayınca
gülümseyen bir dal görüyorum
filizlendiği ağacın şimdi dışında.
Tartışmaktan esirgenmiş bir kararı
tartıştığı için dışında.
Yüzüne vurduğu için yanlışını
eleştiriden korkanların.

Ey özveriden başka adı olmayan
sandılar ki hiç iz kalmayacak ardında
bir odadan çıkar gibi çıkacaksın dışarı,
sandılar ki ulaşmayacak dudaklarına
söyledikleri şarkılar başka ağızların,
bir çarpı işareti, sandılar ki o kadar!

Oysa bir okyanusa dönüştüğünü
nicedir biliyoruz tek tek damlaların
bir yapı kurulduğunda nicedir
tarihe geçtiğinde bir olay
bir sözcüğün değiştiği vakit anlamı
biliyoruz yan yana geliyorlar
 bilinmeyen binlerce el
 bilinmeyen binlerce çaba
 bilinmeyen binlerce soluk
hem okyanus oluyorlar, hem okyanustan bir damla
bir gülümseyiş olarak vuruyor
bu bilincin ışığı insanların dudakları

Gülümseyen bir dal görüyorum
nicedir gözlerimi kapayınca.

SONRA BİR GÜN

Ben bir kılavuzum
bakmakla görmek arasında

Ben bir kılavuzum
yılların bilediği

İşim gücüm
görünür kılmak
bakılan her şeyi

Bilmiyordum
dünyaya susadıklarını
gezginlerin

önlerine düşüp
kılavuz olmadan önce

Bilmiyordum
bir kenti gezdirmenin
bir yazgıyı açıklamak olacağını
kulak vermeden önce
ne söylediklerine
anıtlarla çeşmelerin

Evet bilmiyordum
neler anlattığını
şu kulenin
şu oymaların
şu sedef çekmecenin
görmüyordum baksam bile
kime karşı
kaçıncı yüzyıldan
kimin eliyle
bakılanla görüleni ayıran
bir peçe vardı hepsinin yüzünde

Sonra bir gün
çekildi peçe
neye baktımsa
başladım görmeye

Sonra bir gün
başladım dile getirmeye
bakıp da gördüklerimi:
*"Korunmak için yaptırıldı şu kule
Ceneviz saldırısından"
"Ondördüncü yüzyıldan şu oymalı kapılar"
"Sultan Orhan kestirdi şu gümüş sikkeleri
Bursa 'daki saltanatında"*

O çarşı senin, bu saray benim
yıllar yılı dolaştım durdum
anlattım durdum İstanbul'u
aktararak dillerine
başka ülkelerden gelenlerin

Kanlı canlı Almanlarla
konuşkan İtalyanlar
deliyürek kızlarla
ağırayak yaşlılar
otellerine dönerken
her akşam doygun, sevinçli
ben de yolunu tuttum evimin
doğrulttum gündeliğimi

Sonra bir gün
anladım ki çekilmesi gereken
bir peçe daha var
bakılanla görülenin arasında

Murassa bir kılıcı övüyordum
soğuk benizli kuzeylilere
bir akşamüstü
sayıp döküyordum
nasıl dövmüş çeliğini
baş silâh ustası sarayın
birden
bir aydınlık içinde kaldım
yeni kesilmiş insan gırtlığının
açılıp kapandığını görmeye başladım
arkadaki duvarda
görmeye başladım birden
fıskırmaya hazırlandığını kanın
birikerek hışırtilarla
kesik gırtlığın ucunda

Başladım o günden sonra
bir peçeyi daha kaldırmaya
baktıklarımın yüzünden
bir kılıç çıkınca karşıma
başladım tutan eli de
kesilen gırtlığı da
fıskıran kanı da anlatmaya

ARAYA GİREN
GÖRÜNTÜLER

GÖRÜLMÜŞTÜR

Volta atıyor kıyıdan kıyıya
denizin malta taşlı avlusunda vapurlar.
Minareler ayakta, ifade vermek için,
ve sırasını bekliyor Kızkulesi
bitmez tükenmez günler boyunca
daracak bir iskemlede oturarak.

Boğaz Köprüsü derseniz
öfkeyle inip kalkan bir elin
bıraktığı titreşim İstanbul'un suratında.

REMBRANDT IŞIĞI

O kaynağı gizli kalan ılık
yalnız Rembrandt'ın yakaladığı
ardımı bırakmadı bir daha
Boymans Müzesi'ni gezdikten sonra

Aramaya başladım
önüme çıkan Hollandalılarda
delip geçmiş de bunca yılı
bugünkü yüzlere yansımış mı acaba

Sormak istedim
yoldan çevirdiğim birine
değdiği zaman derisine avuçları
ıslanıyor mu başkalarının teriyle

Ezmiş olmalılar
diye düşündüm
ışığa dönüşene kadar onca rengi
kafatasından çanaklar içinde

Ve fırçası Rembrandt'ın
tanıklık etmiş çağına
ezilenlerin ışığıyla
aydınlatmış ezenlerin yüzlerini

ESİNLEYEN NEYDİ

Yüzmek için gittiğim Karadeniz kıyısında
bir yazı gördüm, gelenleri uyaran.

Açılmak tehlikelidir diyordu

ve altında da bir sayı: 168.

(Uyarıyı dinlemeyip boğulanların sayısı)

Bir yanda sağduyu, bir yanda gerçek.

Anlamak istedim, sağduyu dururken
ölümü bile göze alacak kadar
esinleyen neydi bunca insanı.

Orda bir süre öylece
kara kara bulutları güneşin önünden
sürüp dağıtan rüzgâra baktım
ve karşısına çıktıkça engeller
yeleleri köpüren dalgalara..

Esinleyen neydi anladım.

BİR KARŞILIK

Zorbakaranlık

uykusundan kaldırdığı yaşlı adamın
eğildi savunmasız kulağına

Uyan

- diye bağırdı

bütün saatleri durduran bir sesle-

Uyan, gece geldi

ve gitmeyecek bir daha!

Kendinden başka kimseyi göremeyen adam

irkildi

oturduğu iskemlede,

kuşaktan kuşağa geçen birikimi

taşıyarak yılların bilemediği sesinde

Gücü yetmez

- diye karşılık verdi-

n e şimdi, n e şimdiden sonra

gücü yetmez hiçbir karanlığın

sürekli kılmaya geceyi!

Ve bütün saatler başladı yeniden işlemeye.

DİLSİZ ÖFKE

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz insafa gelsin de araçlar
geçelim karşıki kaldırıma.

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz ilk adımı atsın da biri
yürüyelim hepimiz arkasından.

Beklediğimiz oluyor sonunda işte
gözüpek bir adam
atıyor kendini araçların önüne.

Hem yürüyor, hem bağırıyor öfkeyle
sesi var ama sözcükleri yok
anlamıyoruz ne dediğini.

Anlamıyoruz, araçlara karşı mı,
söyleyecek sözü olup da
susanlara karşı mı bu dilsiz öfke.

SINIRLAMİYOR
BENİ SEVDA

┌ Sınırlamıyor beni sevda
yalnız senin görüntünle.
Ne sendeki güzelliğe bağımlı
ne benim duygularıma tutsak
birlikte omuzladığımız dünya.

Zincirleri yok kafamızda
yalnız birbirimizi düşünmenin.
Birlikte ürettiğimiz sevinç
çürüyüp giderdi çoktan
paylaşmasaydık başkalarıyla. ┐

YAN YANA İKİ ÜLKE..

Yan yana iki ülke gibiyiz seninle
ayın önünden geçen bulut
önce seni karanlıkta bırakır, sonra beni
senden bana eser, yerine göre,
yerine göre, benden sana
şakaklarımızı serinleten rüzgâr.

İki kıyı gibiyiz karşılıklı
hem ayırır bizi, hem bağlar birbirimize
aramızda akan ırmak.
İki tarih sayfası gibiyiz art arda
birinde başlayan cümlelerin sonu
ötekinde düğümlenir ancak.

Geldiği vakit hasat günleri
iki ayrı ağızda aynı anda
beliren bir gülümseme gibiyiz seninle,
ve bir ter damlası gibiyiz alnında
elbirliğiyle üretilip
kardeşçe bölüşülen bir dünyanı

YÜZGÖRÜMLÜĞÜ..

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o nerden geldiği bilinmez
küçük esintiden başka –

bir yokuştan tırmanırken yukarı
soluk almak için durduğumda
bir perçem gibi oyalayıp alnımı
hazırlar beni yeni yokuşlara.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
altından geçtiğim çamaşırların
o hışırtilı serinliğinden başka –

bir gök savrulur her kaldırıpta başımı
açılıp kapanan bayraklar arasında
süzülür damarlarıma çoğul bir ürperti
şimdi telörgülerle çevrilmiş günlerden.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
zaman zaman yüreğimi yoklayan
o sorumlu ve telâşlı kaygıdan başka –
ölüme giderken gencecik biri
hüzünlü, ama sarsılmayan direnciyle
bana bir mektup bırakmış da
yerine ulaştırmak için yaşıyorum sanki.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o güneş vurdukça pırıl pırıl
ağız kamaştıran sözcüklerden başka –
nasıl açığa çıkar bir gizli tarih
hiç yaşanmamış bir duygunun
adı nasıl konur onlar olmasa
onlar tanıklığın çiçektozları.

SEVGİLİM SÜRÇERSEM..

Sevgilim sürçersem bir gün
tökezlersem yargıla beni,
öldürülen oğulların acısıyla
sokaklarda omuz omuza yürüdüğün
analar adına yargıla,
boğulanlara maden ocaklarında
götüremediğin hava adına,
ağızlarına değdiremediğin
su adına süt adına
yaralılarla öksüzlerin

Bir gün gelir de hani
çıkarırım gülüşümün gerisinden
diye üzerine titrediğin
o yıldızlı o pırıl pırıl
gözyaşı damlası var ya
işte onun adına sevgilim

Daha hiç el değmemiş
bir toprağı bir göğü bir sevinci
katarız biz de bu dünyaya
diye canınla beslediğin
o yemişler yemişi o güzelin güzeli
umut menevişi var ya
işte onun adına yargıla beni

BİZ ANCAK..

Biz ancak o vakit
sokaklarda dal bedenli
sevda çağında kızlar
yürüyorsa duraksamadan
dişleri birbirine kenetli
yürüyorsa üstüne üstüne
faşist saldırganlığın
ve grevci işçilerle kol kola
en önündeyse halayın
biz ancak o vakit

√ Ve daha yirmi yaşında
öğrendiyse alıyla gülümsemeyi
ve daha yirmi yaşında
yirmi yüzyıl yaşamış gibi özverili
duvağını sarıyorsa yarasına
ve her şeye fiyat biçen dünya
satın alamıyorsa körpeliğini
biz ancak o vakit
söyleyebiliriz sevdamızın
yeni kovanlar için oğul verdiğini

NEYLE BAŞLAR
İNSAN YÜZÜ?

BAKTIĞI GİBİ

– Karıncalanmış bir yüz.
Kulak verecek miyiz yine?
Bir adam. Eğmiş bakışını.
Kulak verecek miyiz yine?
Ağzını bıçak açmıyor.
Kulak verecek miyiz yine?

Yıllarca kınında kalmış
paslı bir çelik ne söyler?

– Baktığı gibi bakabilirsen
işleyen ellerine adamın
baktığı gibi bakabilirsen
kanırtan silkeleyen doğurtan ellerine
yıllarca aldıktan sonra
aslanın ağzından ekmeği
şimdi boş kalan ellerine
bakabilirsen baktığı gibi

ağzını bıçak açmasın isterse
söylemiştir söyleyeceğini.

GURBETÇİ DEDIĞİN

Küçüğü büyüğü olmaz gurbetin
sen kente gidersin, bacın tarlaya
ikinizin de güm güm vurur sırtında azık torbası
iki yavru kuş kanat çırpır şakağında
gün boyu iki büklüm durmaktan
ikinizin de belkemiğinde üç boğum sancı
nereye varırsa yol sen orda inersin
nerde savrulursa harman oraya çağırırlar bacını
yakını ırağı olmaz gurbetin

Üçe beşe bakmaz gurbetçi dediğin
ister gaz lâmbasında uçuşsun kelekler gibi
ister elektrik ışığında konup kalsın kentğin üzerine
ikiniz de katık edersiniz ekmeğinizin yanına akşamı
kararan harfleri bir sıra özleminin
kazılır ikinizin de ceylân derisi yüreğine
nereye serperse rüzgâr sen orda boy verirsin
nerde emek gerekse bacın ırgattır orda
umuda kilit vurmaz gurbetçi dediğin

BİLEYCİ

Geçer zaman
döndürdükçe kasnağı.
Geçer aklından
bileycinin
ekmek parası.

Geçer zaman
hızlandıkça bileytaşı.
Geçer terli avuçlarından
bileycinin
öfke kıvılcımları.

Geçer zaman
biledikçe bıçağı.
Geçer bakışlarından
bileycinin
başka öfkelere ulaşacağı.

KURGU

Sen istediğın kadar tohum at, sürüp havalandır toprağı
sen istediğın kadar yağmur gözle, yolunu çevir suların
kazma vur, emek harca, dişe diş kavgaya gir, ter akıt
sen istediğın kadar koşum yenile, damızlık değıştir
yine elinden alsın bir el, yine bölsün çoluk çocuğın payını
yine bir avuç kum kalsın, sel geçip gittikten sonra
taş bağlanmış da yine dibine atılmış gibi ol bir kuyunun
yine de ki: "Bu yıl olmadı, ne yapak, belki gelecek yıla"

Söyle istediğın kadar, söz geçiremeyeceksin ellerine bir gün
iş görmeyi öğrendikleri gibi öğrenecekler düşünmeyi de
alinyazısını da alt üst edecekler, yalnız toprağı değil
yalnız tohumu değil öfkeyi de öğütecekler o zaman

bir hesaplaşma saati olacak her akşam kurdukları

İKİ TOHUM

Tutunmasalar birbirlerine
bozkırda iki tohum,
alabilir toprağın elinden fırtına,
yağmur sürükleyip götürebilir onları.
Donabilir kar altında
kış boyunca iki tohum,
vurmasa birinden ötekine
yeraltı güneşi
kardeşliğin.

HINÇ

Doğduğun günden beri
yoksulluk dönüp durdu çevrende.
Doğduğun günden beri
el ele verdi hastalıkla öksüzlük.
Doğduğun günden beri
küçümseyenler, itip kakanlar, onur kırıcılar
sevinci çok gördüler ellerine,
yoldular dudaklarından gülümseyişi.
Bir tek bakış kaldı yüzünde,
yüreğinde ise bir tek duygu.

Yalnız hınçla bakabiliyorsun artık.

BİR BÜYÜK ALANA DOĞRU

Değişik yönlerle değil
niye hep bir yöne dönük yüzümüz
biliyoruz artık.
Başında kasket var hepimizin,
hepimizin adımları kararlı
kolları gergin
ve gölgesi ardında.
Biliyoruz niye birbirimize benzediğimizi.

Yürüyenler var
başka yerlerde de bizim gibi,
öbek öbek
dalga dalga.
Biliyoruz nerden geldiklerini,
yürüdüklerini neyin üstüne.
Onların adımlarıyla tutuşan türkü
yankılanıyor bizim yürüyüşümüzde.

Geçiyoruz milyonlarca sokaktan
bir büyük alana doğru,
geçiyoruz göğsümüzün içinde
milyonlarca insanın soluğu,
milyonlarca damarda uğuldayan kan
biliyoruz toplanacak bir büyük yürekte
dünyayı döllemek üzere
yeni bir insan için.

İŞİMASIN DİYE

Terli ellerin yetiştirdiği çiçekler
aydınlatmasın diye bir odanın içini,
sabah yeli açmasın diye alınlara
serçelere açtığı duru güneşi,
besleyici şafağı getirmesin diye
ak badanalı evlerin sofrasına,
göllerden tuz çekenlerin
odun indirenlerin dağlardan
perçin vuranların, tane dövenlerin
üzümden şarap çıkaranların teri
tuzda, ateşte, ekmekte ve şarapta
ışımasın diye bu karanlık
biliyoruz artık.

Yalnız tüylerinin ucu ışık alsın
çıkmasın tümüyle ortaya
güdülmeyi beklediği koyunların,
ışımasın da
çıkmasın ortaya benzemezliği
koyunla insanın,
ışımasın da yüzleri
kim neyi savunuyor çıkmasın,
çıkmasın kim neyin sahibi.
İstedikleri bu,
biliyoruz artık.

BİZE DÜŞEN

Biliyoruz artık analar bacılar
kollarımızın yalnız kucaklamak için olmadığını,
yalnız devşirmek için olmadığını ellerimizin.
Ateşler yalnız ısınmak için yakılmaz,
yalnız gurbet için düşülmez yollara.

Biliyoruz artık gelinler kızlar
yalnız gece değil sabaha çıkacak olan,
yabalar yalnız savurmak için değil,
küremekle biçmek için değil küreklerle tırpanlar,
yalnız yaz sonu değil hasat zamanı.

Bize düşen, biliyoruz artık,
yaşamı üretmek değil yalnız.

GÖRÜŞ GÜNÜ KONUŞMASI

Oğul ben senin görüş gününe
dağları devşirerek geldim
-bizim oranın dağlarını-
sevincimi ırmaklarda arıtarak
-bizim oranın ırmaklarında-
sabah yeliyle örerek saçlarımı
-bizim oranın sabah yeliyle-
o şimdi özlemiştir dedim
sesimi bizim oranın
çiçeklerine değdirerek geldim:

Nasılsın?

İşte yıllardan sonra oğul
yüz yüzeyiz yine seninle
aramızda duruyorsa bu telörgü
sen de benim alnıma bakmalısın
dağılana dek birer birer bulutlar
görünene dek bizim oradan
senin için taşıdığım gökyüzü.
Bu telörgü durduramaz çünkü
ne senin bakışını ne benim
yeter ki gözlerimiz susmasın:

Nasılsın?

Oğul ben senin görüş gününde
ninniler söylemeyi isterdim
-avutmak için uykusuz gecelerini-
türküler söylemeyi isterdim
-düğününe sakladığım türküleri-
nice ağıtlar düğümlendi boğazımda
-birer harman yangınıydı her biri-
söylemeyi isterdim yasak olmasa
bana kendi dilimizi kullanmak.
Ama bu da durduramaz oğul
ne senin söyleyeceğini ne benim
yeter ki bir tek sözcüğe sığsın:

Nasılsın?

Bir tek sözcükle alırım ellerini elime
-üşüdükçe ovalayıp ısıtmak için-
bir tek sözcükle basarım bağrıma seni
-en öksüz saatinde kuşluk vaktinin-
bir tek sözcükle duyururum öğütümü
-gördüğün zulüm mayanı berkitsin-
bir tek sözcükle ulaşır sana dileğim
-gün devrilsin ama sen devrilmeyesin-
boşuna bunca zulüm, bunca yasak ve engel,
onları aramıza koyanlar utansın:

Nasılsın?

OĞULLARI
ÖLDÜRÜLEN ANALAR

ÖYLE KALSIN

Avutmasın beni, kimse avutmasın.
Bağlarbaşı durağında nasılsa
o Aralık sabahı
gök öyle kalsın.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Nasıl çınladıysa üç kurşun
birbiri ardından, tek tek
nasıl çaldıysa telefon
tarazlanmış, kesik kesik
öyle kalsın havada.
Nasıl duyduysam öyle kalsın
kulaklarımda haber.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Bir kuşku vardı içimde.
Neden geciktiler o kadar?
Saat 10'du aradıklarında bizi.
Neden geciktiler o kadar?
İki saattir hastanedeydi.
Yanında olsak daha önce
kurtarırdık onu belki,
daha önce haber salsalar.
Kuşkum öyle kalsın.

Mezara koyarlarken baktım
uyuyor gibiydi yüzü.
Saçları yeni kesilmiş, kısacık.
Yıllar öncesini anımsadım,
ilk kez düşünmüştü ölümü:
Ölmeyeceğim değil mi anne?
Hasta yatağında, elleri yanık,
yineleyip durmuştu bu sözü.

Hüzün var bu evde artık.
Zaman bile onu anımsatıyor:
En erken o kalkardı sabahları.
Onu anımsatıyor odasında
yazıp da atamadığı mektuplar.
Sevdiği yemekler geliyor
yemek pişirdiğimde aklıma.
Nerde bir güzellik görsem,
-yeni açılmış bir gül, bir deniz-
karşılaşmış oluyorum onunla.

Arkadaşımdı o benim.
Yol gösterenimdi, öğretenimdi.
Nasıl paylaşıyorsa arkadaşlarıyla
benimle de paylaşırdı her güzelliği.
Anlamını bulmuştu yaşamın.
Bir keresinde bencillik ettim
(üstü başı kan içindeydi,
bir yaralıyı taşımıştı hastaneye)
yüzüme vurdu bencilliğimi.
Başka bir gün ise
(salt sevgimden dolayı)
Olduğun gibi görünme demiştim,
kızgınlıkla kınamıştı beni.
Ben birçok şeyi ondan öğrendim.

√ Bırakın öyle kalsın,
ağıtlar azaltmasın bu acıyı.
Şimdi de bu acıdan öğreneyim
başka yüreklere açılmayı.
Ölümüyle bile öğretti diyeyim,
Boşuna ölmedi diyeyim.
Bırakın öyle kalsın.

OĞLU İP ALTINDA BEKLEYEN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Biliyorum sizin için
bir adımdır gündoğumu
günün eşiğine bir adım
güneşin soluğuna bir adım
su yüzlerinde aralanan ısıltıya –
bense her gündoğumunu
bir yangınla karşılarım
fıskırmaya hazırlanan
bir gözyaşı damlasıyla

Biliyorum sizin için
bir çağrıdır ilk ışıklar
yolun kıvrımına bir çağrıdır
yolcunun yürek yenileyen rüzgârına
güle çağrıdır, gökyüzüne çağrıdır –
benimse her gündoğumunda
bir afrika menekşesi ilk ışığım
haykırmaya hazırlanan
bir çığlık salkımı ağzımda

O menekşe bir hücrede büyüdü
deniz özlemini duya duya oğlumun
bir avuç toprakla, bir sızım aydınlıkla
ıslanmayı umarak güz yağmurlarında
telörgüye takılıp kalmayan
bulutların özgürlüğünü kıskanarak
ve ne zaman ilk filizi göründü
Senin ellerinde büyüsün artık
deyip bana verdi bir görüş günü.

Biliyorum sizin için
bir saksıda herhangi bir çiçek o
biliyorum sizin için
birkaç yaprak gölgesi kuytu bir köşede –
bense uykusuz her gecenin ardından
dipdiri görür görmez onu
soluk alıp veriyor anlıyorum
bir daha bir daha her gündeğümü
bunca yıldır ip altında bekleyen oğlum.

OĞLU SİVAS'TA YAKILAN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
sıyırdın bunca yılı üstünden
sıyırdın da geleceği kuşandın
bir oğul yitirmiş gibi değil
bir oğul getirmiş gibi
dünyaya yeniden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
yüreğimle birliktedir oğlumun yüreği
bir şenliğe çağırdıkları zaman
bilirim ne sazını esirgerdi ne sesini
paylaşmak isterdi elinde ne varsa
adında taşıyordu özlemini
yaşamı bir semah gibi yaşamanın
döne döne turna kanatlarıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
köyüne götürdün oğlunu
toprağa vermek için
soruyorlar onun
toprağa nasıl dağlara nasıl
sevdalı olduğunu bilmeden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
sesimin içindedir oğlumun sesi
göç ettiğimizde İstanbul'a
bilirim daha sekiz yaşında
kalmak için nasıl gizlenmişti
buğdayların arasına
nasıl doldurmuştu ceplerini
köyünün taşıyla toprağıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
bir yangını dolaştırıyor
parmaklarını neye değdirsen
yansımış oluyor bütün bakışlara
bir alev gibi ölüm acısı
üstündeki o kapkara giysiden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
elimin yanındadır oğlumun eli
is karartır duman boğar ateş tırmanırken
bilirim nasıl el ele verdiklerini
direnç nasıl ulaştı birinden ötekine
nasıl çoğaldı ufacık bir umut titreşimi
o gün ben bir daha doğdum yananların külünden
kendimi bir daha adadım doğurup yaşatmaya

ÇOĞUL ANA

Ben anayım, nerede olursa olsun
her oğul başımın üzerinde bir gökyüzü
her kız bir sap çiçek uçurumun kıyısında –
ben anayım, gökyüzüdür soluduğum
tutduğum bir çiçek sapı, boşluğa savruldukça.

Ben anayım, gözaltında yitirilmişse biri daha
taşkırmadan duramam öfkemi sokaklara,
yazmadan ateş kızılı harflerle adını
yazmadan duramam -ben anayım-
adını ateş kızılı harflerle alnıma.

Ben anayım, canına kıyılmışsa birinin daha
pusuda, işkencede, yargısız infazlarda,
katmadan duramam çığlığını yüreğimin
katmadan ağıtlara acımı -ben anayım-
duramam resmini ilıstırmeden yakama.

Ben anayım, nerede olursa olsun
benim de sesim var haykıran her ağızda,
her yürüyüşte havaya kalkar benim de yumruğum –
ne gökyüzünü alabilir elimden ne çiçeğı
ölüm beni susturamaz çünkü ben çoğulum.

YÜ R Ü Y Ü Ş
Ş A R K I L A R I

ALKIŞLARLA YÜRÜMENİN ŞARKISI

Alkışlar, yürüyoruz, alkışlarla yürüyoruz
suskunluğa yenilmemiş ellerin çılgılığıyla
her avuçta bir kanat, konup kalkan bir kanat
-çözülmesi bir düğümün, boşanması bir zincirin-
yürüyoruz sokakları çarparak sokaklara
çarparak çınlatarak alanlarını kentlerin

Alkışlar bir güneşi katıyor alkışlara
-parmaklarımız yansa da o güneşi her ilmik
alev alev taşımıştı dokuduğumuz kumaşa,
harcını o karmıştı ördüğümüz duvarın-
alkışlar, yürüyoruz, her adımda bir şafağın
kabuklarını çatlatarak, çıkarak yeni bir sabaha

Çıkarak çıkarak eylemin kozasından
bunca yıldır kanımızda uğuldayan coşkuyu
yürüyoruz bugünden yarına alkışlarla
birimizin göğsünde hepimizin soluğu
her alkış bir yolculuk emeğin özgürlüğüne
yürüyoruz alkışları alkışlarla çoğaltarak

YÜRÜRKEN DÜŞÜNMENİN ŞARKISI

Yürüyorum omuz omuza, yürüyorum ve boyuna düşünüyorum: nasıl yerleşti bu orman uğultusu bacaklarıma, önümü kestikçe bu yokuşlar, takıldıkça yerlerinden oynamış taşlarına kaldırımların, düşünüyorum: çukurlara batıp çıktıkça, nerden, nerden, kalabalıkta bile önüm açılmış gibi beni koşmaya zorlayan bu rüzgâr!

Omuzlar akıyor omuzlarımin dibinden boyuna ve düşünüyorum: nasıl kurtuldu sesim, ağzımın içinde öylece beklerdi ne vakit karşılaşa kapalı bir kapıyla, bilmezdi öfkelenmek nedir biri duymazdan gelse ya da sırtını dönüp yürüse düşmezdi arkasına boğazına sarılmak ya da sarılmak için tutup yakalarını, nasıl kurtuldu zincirlerinden şimdi, nasıl yalıma keserek her an fışkırmaya böyle hazır!

Böyle duramıyor yerinde, bakıyorum, böyle nasıl kalkıyor yukarıya bütün ellerle birlikte, havalanır gibi, bakıyorum ellerime boyuna ve düşünüyorum: onlar da -sesim nasılsa öyleydi: kaba ve pürüzlü, utangaç ve uysal-boyuna çalışırdı ve yakınmayı bilmezdi yorulunca, susardı görülmesin diye yanıkları ve kesikleri, düşünüyorum: ne oldu da yerinde duramıyor böyle havalanıyor bütün eller gibi şimdi boyuna!

Ne oldu da, şimdi düşünüyorum: ne oldu da
gözlerim takılmıyor gördüklerinin engeline,
neye bakarsa gördüğü oydu eskiden,
dikildi mi karşısına bir duvar, gördüğü oydu,
bir insana ulaşırdı en çok ya da bir kaygıya
ne zaman bir gözyaşı damlasından yola çıksa,
ne oldu da böyle delip geçiyor şimdi her baktığını
ardında ne varsa şimdi onu da görüyor bu gözler!

Yürüyorum her adımda kendime doğru biraz daha,
yaklaştığını biraz daha duyarak her adımda dünyanın.

YÜRÜDÜKÇE ÖĞRENMENİN ŞARKISI

Yürüdükçe öğreniyorum ayaklarımızın da konuştuğunu
yürüdükçe sorular sorduğunu, yankılar bıraktığını ardında
öğreniyorum gök ne uçsuz bucaksız, ne görüldüğü kadar mavi
bulut değil rüzgârın taşıdığı bir tek, vakti gösteren saat değil
yürüdükçe öğreniyorum, kendiliğinden ısımıyor sabah bile

Söylendiği yerde kalmıyor söz, durmadan ilerliyor alevi
-içinde bir yürek varsa sözün, içinde bir alev varsa yüreğin-
nerden geçsek orda kalmıyor sokak, açılıyor bir başka alana
bir alan bir başka alanın, bir kent bir başka kentin
yürüdükçe katıyor sınırlarına kendi sabırsız genişliğini

Yürüdükçe öğreniyorum, elimize neyi alırsak alalım
-bir somun parçası, aşınmış bir çift ayakkabı, bir bayrak-
yeni bir dili konuşuyor tutup kaldırdıkça havaya
öğreniyorum bir kıvılcıma yol verdiğini parmaklarımızın
neyi tutarsak tutalım ellerimizin her biri bir şalter

BİR YÜRÜYÜŞÜN SONUNDA ŞARKI

Gökyüzü ilk kez benim, çünkü yukarıya
kaldırınca parmağımı değecek kadar yakın

Deniz benim, ilk kez benim, sularını ayaklarımla
köpürtecek, sesini dolduracak kadar avuçlarıma

Rüzgâr ilk kez, sözcükler ilk kez benim, yelelerine
tutunup da uçacak kadar, uçuracak kadar yüreğimi

Bir yürüyüşün sonunda uç veren kanatlarla
acıyı silebilirim, yazıldıkça alnına çocukların

Bir adımda geçebilirim kentin ıssızlığından
göğün, rüzgârın, denizin coşkulu kalabalığına

İlk kez dünya benim, ilk kez soluğunu elimde
bir bayrak gibi tutuyorum, bir daha bırakmamak üzere

ZONGULDAK

Yerin derinliklerinden geldiler, ellerinde susmak bilmeyen bir yeraltı güneşiyle, ne kadar diplere bastırılsa o kadar boğulmak bilmez yankısıyla yüreklerinin.

Ağır ağır geldiler, karanlık sarnıçlardan sıza sıza, sağır küplerde birike birike, yarararak kaslarının içine yuvalanmış sızıları ve ciğerlerinde yer etmiş ışıksız lekeleri.

Geldiler bir büyük sesin harfleriyle ağızları dopdolu, suskun çamuru küremek için kentin gölgeli sokaklarından, sıyrıp almak için yıllardır gökyüzüne birikmiş pası, ovmak için paslı alnını sabahın.

Anıt bildiler sıradan ve gösterişsiz bir günü, diyecek sözleri varsa anıt bildiler, akacak bir yatağı varsa ırmaklarının ve atacak köprüleri varsa anıt bildiler, toplandılar o anıtın çevresine.

Sonra her gün geldiler, artarak geldiler, kadınları çocukları ve alkışlarıyla, yoğurt mayalar gibi geldiler, pişkin ekmekleri bölüp de paylaşır gibi, su gibi, ateş gibi.

Her gün yeni ağızlar eklendi ağızlarına, yeni yollarla tanıştı ayakları, her gün yeni kabuklar çatladı, yeni kulaklar işitmeye başladı söylediklerini, bir kent oldular sonunda

ve adını değiştirdiler ülkenin.

YANGIN
ŞİİRLERİ

SUNU

Dilini düğümleyen sessizlikti bunca yıl
söyleyecek olduğun sözü çünkü
damarlarında taşımalıydın ey ozan,
ve daha sen uyanmadan sona ermeliydi gece
ilk dize daha eline kalemi almadan
kaldırmalıydı uykudan seni

Ancak o vakit bakabilirdin yüzüne
bir yangından payına düşen o derisi
isle kararmış, o benzi küle kesmiş sabahın,
her ağız sussa bile ancak o zaman
göze alabilirdin konuşmayı, belli belirsiz
bir ürperti kalsa bile alevlerden geriye

Çözüldü işte düğüm, söz hazır dile gelmeye

SİVAS BULUŞMASI

*"Şu illerin taşı hiç bana değmez
ille dostun gülü yaralar beni"*

Pir Sultan Abdal

Bizi bir araya getiren
elimize aldığımız kızıl bir güldü
yüzyıllar önce bir dostun eliyle
atılan taşlardan daha ağır
onulmaz bir yaraya dönüşmüştü

Bizi bir araya getiren
ipin darağacında sallandığı gündü
ayakları altında dedemin
savrula savrula akan
sellerin kanlı köpüğüdü

Bizi bir araya getiren

boğazına doladıkları düğümdü
ne yıllar unutulacak kadar uzak
ne yarınlar zalim hükümlerde
bir defter gibi d r m d r md 

Bizi bir araya getiren

birbirimizin yüzünde g rd ğ m zdz 
-inceydi usuldu dedemin boyu-
yakasız gömleğini aşıp ölümün
ışığa  evirdiğı solgun y z ydz 

Bizi bir araya getiren

g l  sınavdan geçirecek o s zdz 
biri taş, biri taştan daha ağır
susmak mı konuşmak mı, hangisi,
dedemin siteminde tartılan y k m zdz 

ADIM *METİN* OLSUN

Hadi gel birlikte yazalım bu şiiri
adım *metin* olsun bu kez benim de
hadi benim sesimle ama senin hüznünden
hadi benim acımdan ama senin sesinle
birlikte söz edilsin bu şiirde

Birlikte yazalım hadi ölüme karşı
konuşalım bir yürekten hadi bir ağızla
kimse ayırt etmesin kimin söylediğini
nereye kadarı benim nerden sonrası senin
kıvrıla kıvrıla yanan bir kağıtta

Değdirir değdirmez kanatlarını yüzüme
senin kaşlarında yuva kurmuş sorular
hadi gel bir yangın öksüzlüğünün ardından
kalan külü bile tanımayan çocuklara
nasıl anlatırız konuşalım susmak yerine

Nasıl direnirizi elimize bir gül almadan
bir sözün içinden geçen kıvılcımları
nasıl taşıyız konuşalım herkes sussa bile
bir külden nasıl dirilirizi bir şiirle
ne kadarını kimin söylediği belli olmadan

Her dizeyle biraz daha ilerlesin bu çerçeve
her sözcük bütünlesin içine konan resmi
hadi benim yüzümle ama senin kanatılmış yazgın
hadi benim bitimsiz özlemim ama senin yüzünle
birlikte dile gelsin bu resimde

İÇİNDEKİLER

Kemal Özer'in Şiir Haritası, <i>Emin Özdemir</i>	6
--	---

ELİ KARGILI SÖZ AKINCISINDAN

Kralın Adamları	19
Halklı	20
Kadırga	21
Ürkek Göçebe	22
Ağıtlar	23
Dönüşüm Ezgisi	25

KAVGANIN YÜREĞİ DURMAZ

Üzgünüm Ama Övünüyorum	29
Düşman	30
Yanıt	31
Alınyazısı	32
Deniz Orakçısı	33
Kılıç	34
Dülger	35
Bir Mayıs Günü	36
Amilcar Cabral İçin	38
Ölümünün Onuncu Yılında Nâzım'ın Şiirini Anış	40
Şimdi Bir Hançer Gibi Kıvrıksa Şili	42
Sürekli Yargılanma	43

YOL AYRIMINDA

Bir Yol Ayrımındasın	47
Yaşamın Bizden İsteddiği	49
İnanma Güvercinlere	50

16 Haziran Akşamının Şiiri	52
Beş İspanyol	54
Tek Tek Ağızların Birleştiği Savaş Türküsü	55
Eli Titreyecek Savaşçıya Açıklama	56
Göğüslerimizde Umudun Çapraz Fişekliği	57

TÜM ŞAFAKLARIN HABERCİSİ

Ozanın Gözü	61
Şili Halkıyla Dayanışma Gecesinde Şiiri	63
İlk Kez Bir Arada Olsak Bile	67
Gül Üstüne Çeşitlemeler	68
Haliç	72

HER SABAH CAMI AÇTIĞIMIZDA

Eksik Bir Çan İçin Şiir	89
Vaptsarov'a Saygı Duruşu	91
Özveriden Başka Adı Olmayana Şiir	95
Sonra Bir Gün	98

ARAYA GİREN GÖRÜNTÜLER

Görölmüştür	105
Rembrandt Işığı	106
Esinleyen Neydi	107
Bir Karşılık	108
Dilsiz Öfke	109

SINIRLAMİYOR BENİ SEVDA

Yan Yana İki Ülke	113
Yüzgörümlüğü	114
Sevgilim Sürçersem	116
Biz Ancak	117

NEYLE BAŞLAR İNSAN YÜZÜ?

Baktığı Gibi	121
Gurbetçi Dedigin	122
Bileyci	123
Kurgu	124
İki Tohum	125
Hınç	126
Bir Büyük Alana Doğru	127
Işımasın Diye	128
Bize Düşen	129
Görüş Günü Konuşması	130

OĞULLARI ÖLDÜRÜLEN ANALAR

Öyle Kalsın	135
Oğlu İp Altında Bekleyen Ananın Söylediği	138
Oğlu Sivas'ta Yakılan Ananın Söylediği	140
Çoğul Ana	142

YÜRÜYÜŞ ŞARKILARI

Alkışlarla Yürümenin Şarkısı	145
Yürürken Düşünmenin Şarkısı	146
Yürüdükçe Öğrenmenin Şarkısı	148
Bir Yürüyüşün Sonunda Şarkı	149
Zonguldak	150

YANGIN ŞİİRLERİ

Sunu	153
Sivas Buluşması	154
Adım Metin Olsun	156

Kemal Özer Şair, yazar. 1935'te İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptıktan sonra, 1955-60 arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gördü. Cumhuriyet gazetesinde, Karacan Yayınları'nda çalıştı. Kitapçılık ve yayıncılık yaptı. Şiir Sanatı dergisini çıkardı, 'a' ve 'Yeni a' dergilerini yayınlayanlar arasında yer aldı. İlk şiirleri İkinci Yeni anlayışını yansıtırken, 1970'ten sonra toplumcu gerçekçi ürünler verdi. Kitapları; Türk Dil Kurumu, Ö. F. Toprak, Yunus Nadi, F. O. Bayır ödülleriyle birlikte toplam 7 ödüle değer görüldü. Şiirin yanı sıra 11 değişik türde 60'a yakın kitabı yayımlandı.

İlk üç kitabıyla İkinci Yeni hareketinin içinde yer alan, ince bir sözcük işçisi olarak dikkat çeken Kemal Özer'in 50 yıllık şiir serüveni, dönüşüm geçirerek toplumcu gerçekçi diye nitelenebilecek bir çizgide gelişti. Toplumsal ve siyasal olaylara, insanların bu olaylar karşısında tepkilerine, duygu ve düşüncelerine hem tanıklık etmeyi, hem de yaşama bakışı toplumsal bilinçle buluşturmayı amaçladığı bu dönemde, yükselen siyasal mücadeleyi gündeme getirmekten baskı yıllarını sorgulamaya, kimliğinden dolayı acı çektirilen insandan sevdanın toplumsal yorumuna, oğullarını yitiren anaların yüreklerinden konuşmaya yeniden başlayan emekçilerin seslerine, ilgi alanını durmadan genişleten, dil ve söyleyiş bakımından sürekli kendini yenileyen bir şiir toplamına ulaştı. Birlikte, Aynı Ateşten Geçerek, 50 yıllık bu serüvende Kemal Özer'in şiir yolculuğunu en iyi temsil eden, yankısı en uzun süreli şiirleri bir araya getiriyor.

EVRENSEL
BASIM
YAYINEVİ

ISBN 975-6525-64-9

9 789756 525647